

Investigating the effectiveness of the educational sciences curriculum for the undergraduate course at Farhangian University of Lorestan Province

Maryam Sahraei^{*}, Mahboobeh Arefi^{}**

Farnoosh Alami^{*}**

Abstract

This research was conducted with the aim of "investigating the effectiveness of the educational science curriculum of Farhangian University of Lorestan province based on Kirkpatrick's effectiveness model". The present research is a quantitative research method, in terms of practical purpose and using the implementation method, it is descriptive with a survey perspective and content analysis. The participants in this research were professors of educational sciences at Farhangian University of Lorestan province (with a doctorate degree related to the field of educational sciences) and graduates of the field of educational sciences in 2016, and Cochran's table was used to sample these two classes. The obtained sample was 49 people for professors and 148 people for graduates. Sampling method in both samples was done by targeted sampling method. In order to collect the necessary information in the research, a researcher-made questionnaire on the effectiveness of the curriculum on professional qualifications (cognitive, skill and moral) including 45 closed-ended questions based on a 5-point Likert scale was used. Cronbach's alpha coefficient was used to ensure the validity of the questionnaire to the judgment of informed people

^{*} Master's student in curriculum planning, Shahid Beheshti University (Corresponding Author),
sahraeim78@gmail.com

^{**} Associate Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University,
arefi6@gmail.com

^{***} Assistant Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University,
farnoosh_al@yahoo.com

Date received: 08/04/2025, Date of acceptance: 15/05/2025

and for its reliability. The results of the research show that apart from the favorable effectiveness of skill qualifications from the point of view of graduates, from the point of view of professors and graduates of educational sciences, the effectiveness of the curriculum on professional qualifications is not in a favorable situation.

Keywords: effectiveness, curriculum, educational sciences, professional qualifications.

Introduction

Curricula are part of the input of the higher education system and if they are continuously reviewed and changed in accordance with the external and internal developments of the system; they can be effective in improving the efficiency of the education system (Sultani and Mehdipour quoted in Bazargan, 2015)

There is a positive relationship between the level of educational quality of an individual and his/her capabilities to enter the labor market with the power to solve problems and make correct decisions. Weligamij (2009) believes: Universities should recognize the set of skills that can best serve the needs of the future labor market and coordinate the curriculum with these needs.

One of the relatively reliable ways to examine the strengths and weaknesses of programs and the use of resources is to examine and determine the effectiveness of programs and the efficiency of graduates of universities and higher education institutions, who should have the necessary and sufficient ability to understand and solve work problems (Khadmipour and Haghighizadeh, 2004).

In our country, Farhangian University was established with the aim of training, empowering, and promoting general and specialized professional competencies, with an emphasis on human resources of capable and creative, self-confident, pious, and entrepreneurial people, and cultivating them in accordance with innovation, science, and technology, and production with foundations (Deputy Education and Research, 2006).

Materials & Methods

This research is of the applied type, considering the development of applied knowledge in the field of curriculum quality in the field of educational sciences. The aim of applied research is to develop applied knowledge in a specific field, and the results of this type of research help to make decisions related to the educational system. From the perspective of the research method, it is descriptive with a survey

approach and content analysis; because in descriptive research, the researcher's goal is to explain and express what exists, and the researcher tries to obtain objective results from the situation, which is also called descriptive field finding.

The research method is quantitative. In this research, in order to determine the effectiveness of the curriculum, the curriculum of the undergraduate course in the field of educational sciences at Lorestan University is considered as a whole, regardless of examining each individual element of the curriculum.

In terms of the data collection method, the present descriptive research is of the type of evaluation research. Because it seeks to judge the desirability of a phenomenon or programs in question and in fact pays attention to the application of its findings (Zhoori, 1378).

Discussion & Result

Farhangian University is of additional importance compared to other institutions and universities in terms of its important role and mission to train and educate teachers who educate students (especially in the current critical period). The heavy burden of such education in each field is provided by the content of the curriculum. Therefore, if the content of the curriculum is not sufficiently rich in relation to the various aspects of the field in question, its damage and harm will be felt at macro levels by the country's educational system.

The field of Educational Sciences of Farhangian University, which was previously known as the field of Primary Education, is one of the prominent fields at Farhangian University of Lorestan Province, which is designed to train the human resources needed in the primary school. Based on the approvals of the Supreme Council of the Cultural Revolution, creating transformation and innovation in the country's teacher training system and changing, reforming and upgrading the educational and research methods and programs of teacher training, based on Islamic principles and the latest scientific developments and benefiting from new technologies to achieve the goals of Islamic education, are among the main goals of Farhangian University.

In the document on the fundamental transformation of the education system, the responsibility of reengineering policies and rearranging the principles governing the country's teacher education curriculum, with an emphasis on internships and adapting the level of professional competencies of teachers at the national and global levels to the requirements of the curriculum model in the education system and

designing appropriate policies to improve the methods of attracting, training and retaining teachers in education, has been assigned to Farhangian University. Goodold also defines a teacher education program as a selected, coherent and evaluable program that prepares student teachers for teaching in the classroom. In his opinion, the teacher education curriculum should include teaching various sciences with regard to practical applications in the environment and in an integrated manner and should not be taught solely by professors as separate and academic subjects. Teachers graduating from Farhangian University need to apply a set of professional competencies in their jobs to provide the best possible service to their profession. Professional competencies can be classified into three areas: cognitive, emotional and skill. Cognitive competencies refer to the set of knowledge and mental skills that enable the teacher to recognize and analyze issues and topics related to education. Emotional competencies refer to the set of attitudes and interests of the teacher towards issues and topics related to education, and skill competencies refer to the teacher's practical abilities in the learning process.

Conclusion

Numerous studies have been conducted to examine various aspects of the curriculum of various university disciplines (especially Farhangian University), which have yielded useful results in terms of developing and improving students' skills and competencies and facilitating the affairs and duties of their graduates while working. However, the dissatisfaction of Farhangian University students and graduates with the inadequacy of the curriculum content provided and the lack of preparation necessary for them to face on-the-job experiences and challenges is clearly evident in the vast majority of research results; certainly, the lack of attention to such issues and negligence in conducting related research will gradually lead to the decline of the curriculum of the Educational Sciences Department of Farhangian University, and its efficiency and effectiveness in the real work environment of teachers will gradually decrease; the inappropriate consequences of this will indeed cause irreparable damage to the Ministry of Education and, consequently, to the entire society.

In a study conducted, the views of professors and graduates of the Department of Educational Sciences at Farhangian University regarding the impact of the curriculum on professional qualifications in Lorestan Province were examined, and it was found that professors assessed the effectiveness of the content of the educational sciences

curriculum on all three components of professional competence, namely cognitive, skill and ethical competences, as unfavourable; also, the views of graduates regarding the effectiveness of the curriculum on cognitive and ethical competences were assessed as unfavourable, but on skill competences as favourable.

Bibliography

- Arjomand, Akram. (2019). The relationship between curriculum (educational sciences) and the labor market from the perspective of professors and students, Master's thesis, University of Tabriz, Department of Educational Sciences.[in Persian]
- Ashofteh, H & Orangian, E .(2021). Evaluating the effectiveness and calculating the rate of return on investment of training courses using Kirk Patrick and Phillips models, Journal of Management and educational perspective.
- Amini, Mohammad; Rahimi, Hamid and Khodabakhshi, Hamidreza. (2018). Comparative evaluation of the quality of curriculum elements in the field of educational sciences, Kashan University, Department of Educational Sciences, Journal of Development Strategies in Medical Education, Volume 5, Issue 2. .[in Persian]
- Beatrice, M. (2020). Revisiting education reform in Kenya: A case of Competency Based Curriculum, journal homepage: www.elsevier.com/locate/ssaho.
- Dehghan, Mansour; Ghaderi, Mohammad Ebrahim and Saki, Reza. (2019). Investigation and comparison of the educational satisfaction of new teachers with full-time and vocational training with the educational quality of Farhangian University, Quarterly Journal of Research in Teacher Training, Volume 3, Issue 2, pp. 69-86. .[in Persian]
- Farsi, Fatemeh; Kazemi, Shabnam and Khouroushi, Poursan. (2019). Studying the degree of coherence and coordination of the three intended, implemented and acquired curricula of Farhangian University in creating the expected competencies of teachers (Case study: Studying the views of the first graduates of the Department of Educational Sciences of Farhangian University of Isfahan), Journal of New Achievements in Humanities Studies, Year 2, Issue 61. .[in Persian]
- Furtak ,E.(2018). Teaching and Teacher Education, journal homepage: www.elsevier.com/locate/tate.
- Jingxian Zhang a , Junqi Wang b , Sophia D. Min c , Kenny K. Chen d , Haiyan H. (2016). Influence of curriculum quality and educational service quality on student experiences: A case study in sport management programs.
- Khadivi, Asadollah; Seyedkalan, Seyed Mohammad; Hassanpour, Tofiq; Ahmadi, Hassan and Tarabari, Hafez. (2018). Investigation of factors affecting the quality of education and teaching at Farhangian University, Scientific-Research Journal of Education and Evaluation, Year 11 - Issue 42, pp. 1-185. .[in Persian]
- Subramaniam, K. Dewan, H & kumar, R. (2005). Professionalization of teacher education in India :A critique of Teacher Education Curriculum reforms and its effectiveness, Department of Teacher Education and Extension.

- Labbaf, A. Moinzadeh, A & Dabaghi, A. (2019). Professional Identity and Teaching Quality: The case of Iranian EFL teachers, *Journal of English language Teaching and Learning University of Tabriz* Volume 11, Issue 24.
- Moghaddam, Fatemeh; Parsa, Abdollah and Mehralizadeh, Yadoleh. (2019). The effect of master's degree curricula in educational sciences on the development of job skills, job expectations and employment chances of graduates of these disciplines, *Bi-Quarterly Journal of Higher Education Curriculum Studies*, Year 11, Issue 21, 201-2.
- Mirkamali, Seyed Mohammad; Pourkarimi, Javad; Farastkhah, Maghsoud and Namdari, Mehdi. (2017). Designing a model for ensuring the quality of educational planning for student teachers at Farhangian University, *Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, Volume 6, Issue 12. .[in Persian]
- Mirkamali, Mohammad; Narenji, Fatemeh and Asadi, Somayeh. (2019). Evaluation of the status of professional qualifications of elementary school teachers “from the perspective of principals” in Markazi Province, *Quarterly Journal of School Management*, Volume 7, Issue 3, pp. 69-86. .[in Persian]
- Margaret Christian, E.(2017). The Effectiveness of the ACHIEVER Adult Resilience Curriculum in Promoting Teacher Wellbeing, A Dissertation SUBMITTED TO THE FACULTY OF UNIVERSITY OF MINNESOTA.
- Malekipou, A .(2020). Effectiveness of E-Curriculum in Social Networks during the COVID-19 Pandemic: Parents', Teachers' and Students' Perspectives, *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*.
- Michos, K. Cantieni, A & Schmid, R. (2022). Examining the relationship between internship experiences, teaching enthusiasm, and teacher self-efficacy when using a mobile portfolio app, journal homepage: www.elsevier.com/locate/tate.
- Nikkhah, Mohammad and Liaghatdar, Mohammad Javad (2018). Evaluation of the quality of implementation of the new curriculum of elementary education at Farhangian University; Case study: Chaharmahal and Bakhtiari Province, *Bi-Quarterly Journal of Research in First-Year Teacher Training*, Issue 3. .[in Persian]
- Olokundun, M. Iyiola, O. Ibidunni, S. Ogbari, M. Falola, H .(2018). Data article on the effectiveness of entrepreneurship curriculum contents on entrepreneurial interest and knowledge of Nigerian university students, journal homepage: www.elsevier.com/locate/dib.
- Paul ,T. von ,H & Bellows, L. (2018). How much does teacher quality vary across teacher preparation programs? Reanalyses from six states, journal homepage: www.elsevier.com/locate/econedurev.
- Peeraer ,G. De Winter, B.Y. Muijtjens. A.M.M, Remmen, L. t & Scherpbier ,A.J.J.A.(2009). Evaluating the effectiveness of curriculum change. Is there a difference between graduating student outcomes from two different curricula?, *Medical Teacher*, 31:3, e64- e68.
- Rostami, Leila. (2018). Evaluation of the curriculum of the master's degree program in the field of educational sciences, the orientation of elementary education at Farhangian University from the

313 Abstract

perspective of professors and students in order to present a desirable proposed model, Master's thesis, Fatemeh Al-Zahra Campus, Isfahan. .[in Persian]

Sarbaz Shandi, Sakineh. (2011). Studying the degree of conformity of the Dari curriculum of the field of education with the needs of the labor market, Master's thesis, University of Tabriz, Department of Education, Curriculum Planning. .[in Persian]

Saeednia, Vahideh. (2010). Evaluation of the curriculum of the field of education of Azad University based on the opinions of professors and students and according to Klein's nine elements, Master's thesis, University of Tabriz, Department of Education, Curriculum Planning. .[in Persian]

Sharifi, Rasoul. (2018). Comparative comparison of the curricula of teacher training of the old and Farhangian University, Roshd Journal, Volume 33, No. 1.[in Persian]

Torkzadeh, Jafar; Marzooghi, Rahmatollah; Mohammadi, Mehdi; Salimi, Ghasem and Keshavarzi, Fahimeh. (2016). Developing a framework for evaluating the effectiveness of higher education curricula based on a strategic approach, Scientific Research Journal "Curriculum Studies" of the Iranian Curriculum Studies Association, Volume 6, Issue 2, pp. 41-64. .[in Persian]

Wetere Egunza, P.(2014). A Discussion on Teacher Effectiveness in Curriculum in Kenya with Focus on Makadara Division, Journal of Educational and Social Research MCSER Publishing, Rome-Italy.

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی دوره کارشناسی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان

مریم صحرایی*

محبوبه عارفی**، فرنوش اعلامی***

چکیده

این پژوهش با هدف «بررسی اثربخشی برنامه درسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان بر اساس الگوی اثربخشی کرک پاتریک» انجام شد. تحقیق حاضر از نظر روش تحقیق کمی، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا، توصیفی با رویکرد پیمایشی و تحلیل محتواست. شرکت کنندگان در این پژوهش، اساتید علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان (دارای مدرک دکتری مرتبط با حوزه علوم تربیتی) و دانش آموختگان رشته علوم تربیتی سال ۱۳۹۶ بودند که برای نمونه‌گیری از بین این دو طبقه از جدول کوکران، استفاده شد. نمونه به دست آمده برای اساتید تعداد ۴۹ نفر و برای فارغ التحصیلان ۱۴۸ نفر به دست آمد. روش نمونه‌گیری در هر دو طیف نمونه، به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. جهت جمع‌آوری اطلاعات لازم در تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته اثربخشی برنامه درسی بر صلاحیت‌های حرفه‌ای (شناختی، مهارتی و اخلاقی) شامل ۴۵ سوال بسته پاسخ بر اساس مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت استفاده شد. جهت اطمینان از روایی پرسشنامه به قضاوت افراد آگاه و مطلع و برای پایایی آن نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که جز اثربخشی مطلوب صلاحیت‌های مهارتی از دید

* دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،
sahraeim@gmail.com

** دانشیار گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، arefi6@gmail.com

*** استادیار گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران، farnoosh_al@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۵

فارغ التحصیلان، از نظر اساتید و فارغ التحصیلان رشته علوم تربیتی، اثربخشی برنامه درسی بر صلاحیت های حرفه ای در وضع مطلوبی قرار ندارد .

کلیدواژه‌ها: اثربخشی، برنامه درسی، علوم تربیتی، صلاحیت های حرفه ای.

۱. مقدمه

معلم در هر نظام آموزشی یکی از عوامل اصلی و تعیین کننده در تحقق هدف های نظام آموزشی است و بدون تردید، کیفیت نظام آموزشی هر کشور وابسته به کیفیت و ارزش کار معلمان آن می باشد (OECD, 2011: 235؛ احمدپناه، ۱۳۸۰). معلم به عنوان مهم ترین رکن تعلیم و تربیت در ابعاد آموزشی، اعتقادی، عاطفی، اخلاقی، سیاسی و اجتماعی دانش آموزان دخالت داشته و در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جامعه نقش بسزایی ایفا می کند (رثوف، ۱۳۷۹؛ حجازی، پرداختچی و شاه پسند، ۱۳۸۸). نقش های بی بدیل معلم در جریان تعلیم و تربیت، ضرورت وجود صلاحیت ها و شایستگی های متنوع و متعددی را برای معلم به ارمغان می آورد (طاهری، عارفی، پرداختچی و قهرمانی، ۱۳۹۲؛ شعبانی، ۱۳۸۳).

کیفیت توسعه ی حرفه ای معلمان هیچ گاه مهم تر از امروز نبوده است؛ چرا که چالش های پیش روی معلمان در حرفه ی معلمی تشدید شده و انتظارات مردم از کیفیت آموزش بالاتر رفته است (کانسر، ۲۰۰۰). همچنین، ارتقای سطح شایستگی های حرفه ای نیروی انسانی در تراز جهانی در اهداف دوم، چهارم و هشتم سند تحول راهبردی آموزش و پرورش هم مورد تاکید قرار گرفته است (سند تحول بنیادین راهبردی آموزش و پرورش، ۱۳۹۰: ۲۹). بنابراین، امروزه تربیت معلم یک مساله ی چندبعدی و پیچیده است.

درواقع، بشر امروز به خوبی دریافته است که نظام آموزش و پرورش برای برخورداری از کیفیت بهتر بیش از هر چیز نیاز به معلمانی دارد که از ویژگی ها، شایستگی ها و قابلیت های مناسب برخوردار باشد (Gerayli, Jaafari & Ghourchian, 2017). نداشتن صلاحیت های اولیه و کمبود صلاحیت ها و مهارت های لازم و بهروز، موجب کاهش اعتماد به نفس، کاهش سطح انرژی و علاقه، ضعف حافظه و سایر عوامل ناشی از افسردگی و فشار روانی، خشم، پرخاشگری، بیزاری از کار و ...، همگی موجب کاهش صبر و بردباری، ظرافت در کار، کمی تسلط بر کار و افت بازده می گردد که طبعاً نارضایتی شغلی را

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۱۷

به وجود می آورد و علاوه بر به خطر انداختن بهداشت روانی فرد بر مسئولیت شغلی خطیر وی به عنوان معلم و انسان ساز خلل وارد میکند (sh, 2019)

از جمله دانشگاه هایی که امروز نیاز به تحول ویژه در زمینه کیفیت داشته و دارد، دانشگاه فرهنگیان بوده است. دانشگاه فرهنگیان در سالهای اخیر با مسائل و چالش هایی مانند انتظارات مردم از معلم با کیفیت، مسئله زیرساختی، نیاز به اعضای هیأت علمی، بودجه و ... روبه رو بوده که نیاز به تغییر و بهبود کیفیت آن به ویژه در حوزه تدریس و آموزش به خوبی احساس می شود.

برنامه درسی فراهم آورنده اصلی فرصت های یادگیری مناسب در دانشگاه هاست؛ بنابراین نقش غیرقابل انکاری در رسیدن به اهداف آموزش عالی دارد. یکی از ویژگی های برنامه درسی، تغییرپذیری و تحول مداوم آن با توجه به شرایط متغیر دنیای مدرن است. برنامه های درسی از علوم مختلف تاثیر می پذیرند و بر آنها تاثیر می گذارند (سلطانی و مهدی پور به نقل از رکنی زاده، ۱۳۹۴).

برنامه های درسی بخشی از درون داد نظام آموزش عالی به شمار می روند و در صورتی که به طور مداوم بررسی شده و متناسب با تحولات بیرونی و درونی سیستم تغییر می یابند؛ می توانند در بهبود کارایی نظام آموزش موثر باشند (سلطانی و مهدی پور به نقل از بازرگان، ۱۳۹۴)

ارتباط مثبتی بین سطح کیفیت آموزشی فرد و توانمندی های وی برای ورود به بازار کار با قدرت حل مسائل و تصمیم گیری صحیح وجود دارد. ولیگامیچ (۲۰۰۹) معتقد است: دانشگاه ها باید مجموعه مهارت هایی را که به بهترین وجه می توانند در خدمت نیازهای بازار کار آینده باشند، بشناسند و برنامه درسی را با این نیازها هماهنگ سازند.

یکی از راه های نسبتاً مطمئن برای بررسی قوت ها و ضعف های برنامه ها و استفاده از منابع، بررسی و تعیین اثربخشی برنامه ها و کارایی فارغ التحصیلان دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی محسوب می شوند و باید از توان لازم و کافی برای درک و حل مشکلات کاری برخوردار باشند (خادمی پور و حقیقی زاده، ۱۳۸۳).

در کشور ما دانشگاه فرهنگیان با هدف تربیت، توانمندسازی و ارتقای شایستگی های عمومی و حرفه ای تخصصی، با تأکید بر منابع انسانی انسان های توانا و خلاق خودباور، متقی، کارآفرین، پرورش در متناسب نوآوری، و فناوری علم، تولید با مبانی ایجاد گردیده است (معاونت آموزشی و پژوهشی، ۱۳۸۵).

نقش آموزش عالی در ایجاد و توسعه مهارت های شغلی نیروی کار آینده، مدتهاست که موضوع بحث دانشگاه ها بوده است. با افزایش چشمگیر میزان ثبت نام در مؤسسات آموزش عالی، دیگر مدرک تضمین مناسبی برای اشتغال نیست و انتظار می رود مؤسسات آموزش عالی دانشجویان را به مهارتها و ویژگی های شغلی تجهیز کنند. جوین و شنگلی (۲۰۱۱) مهمترین عنصر و جوهره آموزش عالی و تضمین کننده اثربخشی آن، برنامه درسی است. برنامه درسی مهمترین ابزار تحقق بخشیدن به رسالت های آموزش عالی و آینه نقش ها و هدف های آن است (فتحی واجارگاه و همکاران، ۱۳۸۶).

شاید آن گونه که شرح شریفی (۱۳۹۱) گفته است یکی از دلایل فقدان کیفیت در آموزش عالی کشور ما، ناکارآمدی برنامه های درسی و دوره آموزشی دانشگاه ها در پاسخگویی به نیازهای بازار کار و صنعت به نیروی انسانی ورزیده و ماهر باشد. از این رو، ضرورت تناسب برنامه های درسی رشته های تحصیلی با نیازهای جدید بیش از پیش جلوه گر شده است و بازنگری برنامه های درسی در این جهت مستلزم ارزیابی آنها است. رشته علوم تربیتی از پرکاربردترین رشته های دانشگاهی در نهادها و مؤسسات آموزشی مختلف مانند وزارتخانه های آموزش و پرورش، وزارتخانه علوم و تحقیقات و فناوری و مراکزی مانند فرهنگسراها، سازمان بهزیستی، سازمان زندان ها، کانون های اصلاح و تربیت، مراکز مشاوره خصوصی، مدارس و ... است که از اساسیترین نهادهای اجتماعی هستند و مهمترین وظیفه آنها تربیت انسانهایی است که آینده جامعه را تعیین خواهند کرد. به علاوه این رشته یکی از رشته هایی است که پیشینه ای تقریباً صدساله در تربیت معلم دارد.

برنامه درسی این رشته که در دو دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ارائه میشد، عمری بالغ بر سی سال داشت. به این دلیل که در برنامه مذکور، تحولات ناشی از یافته های علمی در حوزه های مختلف، به ویژه علوم تربیتی و تغییرات نظام آموزشی که مطابق با سند تحول بنیادین آغاز شده است، اعمال نشد؛ از این رو فاصله بین این برنامه و تحولات مذکور مانع دستیابی آن به هدفهای از پیش تعیین شده است (معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۳). از آنجا که انتظار میرفت این دانشگاه از طریق تغییر برنامه درسی رشته مطابق شرایط و مقتضیات روز، بتواند روح جدیدی در کالبد نظام آموزشی بدمد، بنابراین، این دانشگاه از سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، برنامه درسی جدید را که طی فرایندهای متعدد طراحی و تدوین و به تصویب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسیده بود، در دوره کارشناسی پیوسته آموزش ابتدایی اجرا کرد. در طراحی کلان برنامه

درسی جدید تربیت معلم، منطق برنامه درسی، شایستگی های اساسی (موضوعی، تربیتی، تربیتی-موضوعی و عمومی)، رویکردهای حاکم بر برنامه، اهداف و پیامدهای یادگیری، اصول راهنمای طراحی برنامه، انواع دروس و نسبت آنها با شایستگی ها، نحوه ارائه فرصتهای یادگیری، عناصر و ساختار برنامه درسی رشته و ارزشیابی از دانشجویان مورد توجه قرار گرفت. در طراحی برنامه جدید، پنج رویکرد حاکم بر برنامه شامل شایستگی محوری، تربیت محوری، تلفیقی بودن، انعطافپذیری و عملگرایی تعیین شده است (جمععی از نویسندگان دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۴).

در رویکرد مذکور، برنامه درسی درصدد است تا شرایط برای تربیت حرفه ای و تحقق شایستگی به عنوان مجموعه ای ترکیبی از صفات، توانمندی و مهارتهای ناظر به همه جنبه های هویت را فراهم کند که مرییان برای درک موقعیت خود و دیگران و عمل فردی و جمعی برای بهبود مستمر آن بر اساس نظام معیار اسلامی در جهت دستیابی به مراتب حیات طیبه نیازمند کسب آن هستند (جمععی از نویسندگان دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۴).

با این حال، آنگونه که در برنامه راهبردی دانشگاه فرهنگیان در افق چشم انداز ۱۴۰۴، مصوبه هیأت امنای دانشگاه فرهنگیان (۱۳۹۵) آمده است، اجرای برنامه درسی جدید تربیت معلم با چالشهای متعددی از جمله مشارکت نابسند عوامل و نهادهای سهیم و مؤثر در امر تربیت معلم، نگرشهای ناهمخوان در توسعه و نوسازی تربیت معلم، محدودیت منابع و زیرساختهای دانشگاه با توجه به جایگاه و نقش آن در اعتلای نظام تعلیم و تربیت کشور، بی توجهی مدیران سطوح مختلف به دانشگاه، شکل گیری نگرش منفی به دانشگاه فرهنگیان نزد بخش قابل ملاحظه ای از واحدهای آموزش عالی کشور روبه رو بوده است. با توجه به پژوهش های متعدد انجام گرفته، آنطور به عمل می آید که مشکلات و نارسایی های زیادی در زمینه برنامه درسی تربیت معلم وجود داشته و با توجه به تغییر و بازنگری های اخیر در برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان برای کاستن از این مشکلات و چالش ها، مسئله این پژوهش این است که میزان اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی به چه میزان است و چگونه می توان این مقدار را به حد مطلوب رسانید.

علی رغم وجود تحقیقات متعدد و مرتبط در زمینه بررسی برنامه ی درسی رشته ها و گرایشات مختلف دوره تربیت معلم و دانشگاه فرهنگیان، شناسایی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان به صورت منسجم و در قالب پژوهش به انجام نرسیده است؛ از این رو، با توجه به دلایل و موارد فوق، مساله اصلی در پژوهش حاضر،

توجه به بررسی نقش و تأثیری است که برنامه های درسی رشته علوم تربیتی در رشد مهارت ها، شایستگی ها و صلاحیت های حرفه ای در سه حیطه شناختی، عاطفی و مهارتی در دانش آموختگان این رشته ایجاد می کند.

۲. پیشینه

در راستای پژوهش حاضر، پژوهشهای مختلفی انجام شده است که هر کدام بر روی بعد خاصی تمرکز نموده اند. در اینجا به نزدیکترین پژوهشها اشاره میشود.

در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل موثر بر کیفیت آموزش و تدریس دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل" در سال ۱۳۹۷ که توسط خدیوی، سیدکلان، حسن پور، احمدی و تره باری و با هدف بررسی عوامل اثرگذار بر کیفیت آموزش و تدریس در دانشگاه فرهنگیان اردبیل که با روش آمیخته انجام گردیده، یافته ها نشان داد که در کیفیت تدریس عوامل زیادی دخیل بوده اند که از بین آن ها بیشترین تأثیر مبط به ویژگی های فردی و حرفه ای استادان و عوامل درون ساختاری دانشگاه بوده است.

در پایان نامه ای با موضوع "ارزیابی برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته ی علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه اساتید و دانشجویان به منظور ارائه یک الگوی پیشنهادی مطلوب" توسط رستمی در سال ۱۳۹۸ به انجام رسیده، یافته ها نشان داد که اساتید عناصر فرایند یاددهی - یادگیری و ارزشیابی را در سطح مطلوب و عناصر هدف و محتوا را در سطح نسبتا مطلوب ارزیابی کرده اند و دانشجویان، تمامی عناصر را نسبتا مطلوب ارزیابی نموده اند. هدف از این پژوهش ارزیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش ابتدایی در مقطع کارشناسی ارشد، از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه الزهرا (س) با استفاده از روش توصیفی - پیمایشی است.

در پایان نامه ای با عنوان "رابطه بین برنامه درسی (رشته علوم تربیتی) و بازار کار از دیدگاه اساتید و دانشجویان" توسط ارجمند در سال ۱۳۹۸ با هدف بررسی رابطه برنامه درسی (رشته علوم تربیتی) و بازار کار از دیدگاه اساتید و دانشجویان و با استفاده از ابزار پرسشنامه محقق ساخته انجام گردیده، نتایج نشان داد که از دیدگاه اساتید و دانشجویان رشته علوم تربیتی، برنامه درسی تامین کننده نیازهای بازار کار نیست.

امینیان نصرآبادی در پایان نامه خود با عنوان "بررسی اثربخشی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه های درسی نظام آموزش عالی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران" در سال ۱۴۰۰ با بهره گیری از روش توصیفی پیمایشی و با هدف بررسی اثربخشی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی نظام آموزش عالی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی، به این نتیجه رسید که وضعیت اثربخشی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی آموزش عالی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد، و همچنین کلیه دانشجویان فارغ از جنسیت، رشته و مقطع و ترم تحصیلی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه های درسی آموزش عالی را اثر بخش ارزیابی نموده اند.

ملکی پور در پژوهش خود با عنوان "اثربخشی برنامه درسی الکترونیکی در شبکه های اجتماعی طی همه گیری کووید ۱۹ از دیدگاه معلمان، دانش آموزان و والدین" در سال ۱۴۰۰ با هدف تعیین اثربخشی برنامه درسی الکترونیک در شبکه های اجتماعی از دیدگاه والدین، معلمان و دانش آموزان و با روش توصیفی و پیمایشی انجام شد به این نتیجه دست یافت که از میان عناصر برنامه درسی عناصر محتوا، راهبردهای تدریس و روش های ارزشیابی فقط برای معلمان در وضعیت مطلوبی قرار داشت نه برای دانش آموزان و والدین آنها.

اولوکوندون، اییولا، اییدونی، اوگباری، فالوال، سالو، پیترو و بوریشاده در مقاله خود با عنوان "اثربخشی محتوای برنامه درسی کارآفرینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه نیجریه" در سال ۲۰۱۸ با استفاده از روش توصیفی به این نتیجه دست یافتند که محتوای برنامه درسی در مورد کارآفرینی بر روی ادراک دانشجویان از علاقه و دانش در این زمینه تاکید دارد. این مطالعه با رویکرد کمی و طراحی تحقیق توصیفی - پیمایشی برای تعیین گرایش های مرتبط با هدف مطالعه سود برده است.

استینر، میگ و جانسن در تحقیق با موضوع "برنامه درسی و بهبود سیستم با کیفیت"، در سال ۲۰۱۹، پی بردند که ادغام حوزه های تحقیق، سیاست، و عمل برای دستیابی به تعالی آموزشی برای پر کردن شکاف بین تحقیقات در حوزه برنامه درسی، لازم و ضروری است.

همچنین می‌توان به پژوهش اسپینوزا و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان "رضایت دانش‌آموزخستگان از برنامه آموزش معلمان شیلی" اشاره کرد که با هدف ارتقاء آموزش آینده معلمان و از طریق ارزیابی میزان رضایت مندی دانش‌آموزخستگان دانشگاه از آمادگی آن‌ها در تدریس آموزش پایه انجام شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فارغ‌التحصیلان از تمام جنبه‌های آموزش خود راضی بودند و اعتبار دانشگاه ارتباط مستقیمی با رضایت ندارد. در عوض، انتظارات و اشتغال زایی، تاثیر اعتبار را تعدیل می‌کند. نیومن نیز در پژوهشی درباره مشکلات واقعی تدریس از نظر دانشجو معلمان به این نتیجه رسید که میزان مشکلات بیان شده توسط دانشجو معلمان در زمینه تدریس با ارتقاء سطح دوره‌های آموزشی آنها و انجام کارهای عملی بیشتر آنان در زمینه تدریس افزایش می‌یابد. براساس نتایج تحقیقات داخلی و خارجی، میزان کیفیت و اثربخشی برنامه‌های درسی و علی‌الخصوص برنامه درسی علوم تربیتی از نظر دانشجویان، اساتید و فارغ‌التحصیلان در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد؛ همچنین بر اصلاح برنامه درسی مذکور و افزایش رابطه آن با نیازهای در حین اشتغال به کار معلمی به جهت تاثیر بسزای آن بر جوانب مختلف یادگیری فراگیران تاکید شده است.

خلاصه پیشینه: در ادامه جمع‌بندی خلاصه‌ای از تحقیقات انجام شده مرتبط با موضوع، در جدول زیر بیان خواهد شد.

مهری	سال انجام	هدف	نتایج
غابلی	۱۳۷۹	بررسی سطوح سه گانه آرمانی، رسمی و تجربه شده برنامه درسی تربیت معلم	نتایج پژوهش نشان داد که کتاب‌های تربیتی معلم تنها به بخش ناچیزی از توانایی‌های تدریس اشاره‌ای گذرا داشته‌اند. همچنین فارغ‌التحصیلان دوره تربیت معلم در مولفه‌های مهم تدریس عملکرد ضعیفی داشته و توانایی‌های بنیادی تدریس به دلیل ضعف برنامه درسی مدون و سایر شرایط به مرحله اجرا درنیامده‌اند.
دانش پژوه	۱۳۸۳	ارزشیابی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان علوم و ریاضی دوره راهنمایی	نتایج پژوهش نشان داد که در برخی از راهکارهای تدریس نارسایی‌هایی وجود دارد. این نارسایی‌ها در پنج مقوله ایجاد آمادگی و انگیزه، اجرا و آزمایش، پرسش و پاسخ، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری، ارزشیابی پایانی و تعیین تکلیف و تحقیق بیشترین درصد رفتارهای مورد بررسی در معلمان را تشکیل می‌دهد که یا مشاهده نشده یا به طور نارسا انجام گرفته است.

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۲۳

معمری	سال انجام	هدف	نتایج
کامی	۱۳۸۳	طراحی مدل ارزشیابی عملکرد معلمان دوره ابتدایی	نتایج پژوهش نشان داد که مولفه های صلاحیت های معلمان را شامل این موارد می داند: الف) عملکرد حرفه ای: آگاهی از موضوع تدریس و نحوه تدریس آن، مدیریت بر یادگیری دانش آموزان، ارزیابی منظم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و اتخاذ تدبیر لازم، تعهد در برابر توسعه حرفه ای خود و ارائه سطح بالای رفتار حرفه ای؛ ب) رفتار شغلی: رعایت مقررات اداری، برخورد مناسب با اولیای دانش آموزان و همکاران، انتقال تجربیات به همکاران، پشتکار و جدیت در کار، ابتکار، خلاقیت و نوآوری، انعطاف پذیری؛ ج) رفتار اخلاقی: رعایت ارزش های دینی؛ د) شاخص های عملکردی: علاقه مندی به تعلیم و تربیت، آگاهی از فنون اداره کلاس، شناخت تفاوت های فردی دانش آموزان و داشتن روحیه همکاری با مدرسه.
تجرباتی	۱۳۸۳	بررسی تطبیقی برنامه تربیت معلم ایران و چند کشور جهان	نتایج پژوهش نشان داد که در بیشتر کشورهای منتخب برنامه برای فعالیت دانشجویان پیش بینی شده است تا چگونه یادگرفتن را بیاموزد و یادگیری خود را سازماندهی کند. در تربیت معلم ایران برای حجیم کردن محتوای درسی کوشش شده است و همین امر موجب تاکید سطحی بر مفاهیم و بی توجهی بیش از حد بر مفاهیم شده است. برای پذیرش داوطلبان در ایران برخلاف این کشورها مساله یاددهی- یادگیری صلاحیت های حرفه معلمی به صورت فرایند توجه نشده و این امر به صورت اداری و با تصویب مقررات ویژه دنبال شده است.
دانش پژوه و فرزند	۱۳۸۵	ارزشیابی مهارت های حرفه ای معلمان دوره ابتدایی	نتایج پژوهش نشان داد که معلمان مورد مطالعه برخلاف آنکه در کلیات تدریس از مهارت های نسبی برخوردارند، اما در اجزای مهم تدریس با برخی نارسایی های جدی روبه رو هستند. در فعالیت های آموزشی کلاس درس، به هدف های مهارتی کمتر از هدف های دانشی و نگرشی توجه می کنند. اکثر آنان هنوز پایبند الگوهای سنتی آموزش هستند و از روش های فعال و خلاق و فناوری اطلاعات خیلی کم استفاده می کنند.
حسین پور و همکارانش	۱۳۸۶	بررسی برنامه های تحصیلی رشته آموزش و پرورش ابتدایی در آموزش عالی	نتایج پژوهش نشان داد که این برنامه ها از نظر محتوا، روش آموزش و ارزشیابی از آموخته ها، توجه به پرورش تفکر خلاق، تفکر منطقی و قابلیت توجه به جنبه های کاربردی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست.
حسین زاده	۱۳۸۸	اثربخشی برنامه های درسی دروس تربیتی دوره های کارشناسی مختلف دبیری بر ارتقای سطح دانش، نگرش و مهارت های دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی استان مازندران	نتایج پژوهش نشان داد که دانش، نگرش و مهارت های دانشجویان بر حسب رشته های مختلف تحصیلی و جنسیت دستخوش تغییر مطلوبی شده است. این تغییر در رشته آموزش ابتدایی در مقایسه با سایر رشته ها و در مردان با توجه به برخورداری از شرایط و فرصت های بیشتر برای فراگیری و کاربرد آموخته ها، بیشتر از زنان بوده است.

معرفی	سال انجام	هدف	نتایج
پزدانی	۱۳۸۸	ارزیابی کیفیت درونی و بیرونی برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی رشته برنامه ریزی درسی دوره کارنامی ارشد دانشگاه شهید بهشتی	نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی در حد متوسط قرار دارد به طوریکه از دیدگاه دانشجویان، عناصر هدف، محتوا، نقش معلم، مواد و منابع و گروه بندی مطلوب نبوده و عناصر منطق، زمان، مکان، فعالیت های یادگیری و ارزشیابی، در حد متوسط قرار داشتند و از دیدگاه اساتید عناصر هدف، منطق، محتوا، نقش معلم، زمان و فعالیت های یادگیری و گروه بندی در حد متوسط و عناصر مکان، مواد و منابع ارزشیابی در حد مطلوب ارزشیابی شدند.
سعدیه بنا	۱۳۸۹	ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظرات اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کالین	نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت برنامه های درسی رشته علوم تربیتی بر اساس مدل نه گانه در حد متوسط و نسبتاً مطلوب قرار دارد. این پژوهش برای دستیابی به هدف خود یعنی ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظرات اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کالین از پژوهش توصیفی – پیمایشی بهره برده است.
سرازشنادی	۱۳۹۰	بررسی میزان انطباق برنامه درسی رشته علوم تربیتی با نیاز بازار کار	نتایج پژوهش نشان داد که برنامه درسی رشته علوم تربیتی از لحاظ میزان پاسخگویی به نیازهای دانشجویان چندان موفق نبوده است؛ همچنین میزان رضایت کارفرمایان از دانش و نگرش دانش آموختگان در سطح متوسط و ضعیف می باشد.
محمّدی و ترک زاده	۱۳۹۰	مقایسه رضایت دانشجویان از کیفیت برنامه درسی و عملکرد استادان و کارکنان دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شیراز	نتایج پژوهش نشان داد که از دیدگاه دانشجویان، بالاترین کیفیت عملکرد متعلق به اساتید آموزش پیش دبستانی و پایین ترین کیفیت عملکرد متعلق به استادان علوم کتابداری و اطلاع رسانی است. هدف از انجام این تحقیق، مقایسه رضایت دانشجویان زن و مرد رشته های مختلف دانشکده ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز، از کیفیت برنامه درسی و عملکرد استادان و کارکنان مربوط است. روش تحقیق در این مطالعه، از نوع توصیفی – پیمایشی است.
پناهی	۱۳۹۱	ارزیابی کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم تربیت از دیدگاه اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد تهران جنوب	نتایج پژوهش نشان داد که ملاک های ارزیابی اهداف، ترکیب محتوا، وضعیت گروه های پژوهشی، فضای آموزشی و وضعیت ارزشیابی از دیدگاه اعضای هیات علمی در حد مطلوب و از دیدگاه دانشجویان در حد نسبتاً مطلوب می باشد
جلادی هرندی	۱۳۹۱	بررسی ارائه برنامه درسی آموزش کارآفرینی در رشته علوم تربیتی از دیدگاه متخصصان، اساتید، دانشجویان گرایش های علوم تربیتی در مقطع کارشناسی دانشگاه های دولتی تهران	نتایج پژوهش نشان داد که در رشته علوم تربیتی به میزان کمتر از حد متوسط به آموزش مهارت های کار آفرینی و اهداف کارآفرینی و روش های مناسب برای تدریس کارآفرینی توجه می شود.
کارشکی و همکاران	۱۳۹۲	ارزیابی محتوای برنامه درسی رشته علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی	نتایج پژوهش نشان داد که مربیان مهد در مقایسه با دانشجویان و معلمان مدارس ابتدایی نگرش بهتری در مورد محتوای برنامه درسی رشته دارند

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۲۵

مجرى	سال انجام	هدف	نتایج
آذریان قهرمانلو	۱۳۹۲	مقایسه وضعیت موجود و وضعیت مطلوب برنامه درسی کارورزی رشته علوم تربیتی از دیدگاه اساتید و دانشجویان شهر تبریز	نتایج پژوهش نشان داد که از نظر دانشجویان و همچنین اساتید در بین عناصر نه گانه وضع موجود و مطلوب برنامه درسی کارورزی تفاوت معنی دار وجود دارد.
مقدم	۱۳۹۲	بررسی نگرش دانشجویان و دانش آموختگان کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز درباره نقش برنامه های درسی رشته تحصیلی خود بر رشد مهارت های شغلی و شانس اشتغال آن ها	یافته های تحقیق حاکی از آن است که نگرش دانشجویان و دانش آموختگان مورد نظر نسبت به برنامه درسی رشته تحصیلی شان قادر به پیش بینی انتظارات شغلی و میزان رشد مهارت های شغلی آنان است.
قادرى و شكارى	۱۳۹۳	ارزیابی کیفیت برنامه درسی گروه علوم تربیتی دانشگاه کاشان	یافته ها نشان داد که کیفیت کلی برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی از دیدگاه اعضای هیات علمی و دانشجویان، در حد نسبتا مطلوب بوده است.
شیری و شمسی	۱۳۹۴	ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد علوم تربیتی از دیدگاه استادان، دانشجویان و کارشناسان آموزشی دانشگاه پیام نور	نتایج پژوهش نشان داد که در برنامه درسی رشته علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور عناصر کیفیت درونی با وضعیت مطلوب فاصله دارد، در حالی که استادان کیفیت درونی برنامه درسی را در سطح مطلوب تری نسبت به کارشناسان آموزشی و دانشجویان ارزیابی کرده اند.
دهقان و همکاران	۱۳۹۵	ارزشیابی برنامه درسی دانشگاه فرهنگیان از حیث تربیت معلم پژوهشگر	نتایج پژوهش نشان داد که اگرچه دانشگاه فرهنگیان در سال های اخیر به سمت پژوهش محور بودن حرکت کرده است، اما هنوز دارای کاستی هایی مانند کمبود فضا، زیرساخت های فیزیکی و ... می باشد.
خدیوی و همکاران	۱۳۹۷	عوامل موثر بر کیفیت آموزش و تدریس دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل	یافته ها نشان داد که در کیفیت تدریس عوامل زیادی دخیل بوده اند که از بین آن ها بیشترین تاثیر مبوب به ویژگی های فردی و حرفه ای استادان و عوامل درون ساختاری دانشگاه بوده است.
رستمی	۱۳۹۷	ارزیابی برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته ی علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه اساتید و دانشجویان به منظور ارائه یک الگوی پیشنهادی مطلوب	یافته ها نشان داد که اساتید عناصر فرایند یاددهی - یادگیری و ارزشیابی را در سطح مطلوب و عناصر هدف و محتوا را در سطح نسبتا مطلوب ارزیابی کرده اند و دانشجویان، تمامی عناصر را نسبتا مطلوب ارزیابی نموده اند.
ارجمند	۱۳۹۷	رابطه بین برنامه درسی (رشته علوم تربیتی) و بازار کار از دیدگاه اساتید و دانشجویان	نتایج نشان داد که از دیدگاه اساتید و دانشجویان رشته علوم تربیتی، برنامه درسی تامین کننده نیازهای بازار کار نیست

معرفی	سال انجام	هدف	نتایج
امینان نصرآبادی	۱۴۰۰	بررسی اثربخشی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه های درسی نظام آموزش عالی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران	نتایج پژوهش نشان داد که وضعیت اثربخشی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی آموزش عالی از دیدگاه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد، و همچنین کلیه دانشجویان فارغ از جنسیت، رشته و مقطع و ترم تحصیلی کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه های درسی آموزش عالی را اثر بخش ارزیابی نموده اند.
ملکی پور	۱۴۰۰	اثربخشی برنامه درسی الکترونیکی در شبکه های اجتماعی طی همه گیری کووید ۱۹ از دیدگاه معلمان، دانش آموزان و والدین	نتایج پژوهش نشان داد که از میان عناصر برنامه درسی عناصر محتوا، راهبردهای تدریس و روشهای ارزشیابی فقط برای معلمان در وضعیت مطلوبی قرار داشت نه برای دانش آموزان و والدین آنها.
هورگ و همکاران	۲۰۰۸	بررسی ناهماهنگی بین صلاحیت‌های تربیت معلم پیش از خدمت و صلاحیت‌های مورد نیاز تدریس معلمان ضمن خدمت	نتایج پژوهش تفاوت قابل ملاحظه ای بین نظر معلمان در مورد صلاحیت های تربیت پیش از خدمت معلمان و نیازمندی های شغلی معلمان در حال خدمت نشان نداد. بیشترین تفاوت در صلاحیت های مدیریت خطاپذیری، تفکر پیش کنشی و تفکر منطقی بود که در طول دوره تربیت معلم به اندازه کافی و مورد نیاز حرفه معلمی توسعه داده نشده است.
دی وینتر و شریپر	۲۰۰۹	ارزیابی اثربخشی تغییر برنامه درسی از دیدگاه فارغ التحصیلان	نتایج پژوهش نشان داد که دانش آموزان گروه برنامه درسی جدید به طور قابل توجهی بالاتر از دانش آموزان برنامه درسی قدیمی بودند. پس تغییر برنامه درسی میتواند منجر به بهبود نتایج حاصل از فارغ التحصیلی دانشجویان شود
پاندی	۲۰۰۹	حرفه ای شدن آموزش معلمان در هند: نقدی بر اصلاحات برنامه درسی تربیت معلم و اثربخشی آن	نتیجه آنکه کیفیت معلم به طور مثبت و معناداری با پیشرفت دانش آموز آن همبستگی دارد و موفقیت دانش آموزان به طور قابل توجهی با آمادگی حرفه ای معلمان مرتبط است.
مریت و دیگران	۲۰۱۳	ارزیابی برنامه درسی	نتایج آن نشان داد: که بهره گیری از فناوریهای نوین در ارزشیابی برنامه های درسی به بهبود و ارتقای آنها می انجامد.
حمیدی و همکاران	۲۰۱۴	بررسی نقش کامپیوتر در بهبود کیفیت تدریس و فرآیندهای آموزشی در دانشگاه	نتایج پژوهش نشان داد که پژوهش، ارائه، ارتباطات، همکاری، حل مسئله، چالش ها و خلاقیت تحت تاثیر کامپیوتر و تکنولوژیهای رایج قرار گرفتند و نقش مهمی در کیفیت تدریس روزانه دارد. بنابراین از نظر آنها مهم است که فناوری را در فرایند آموزش و تدریس ادغام بکنیم.

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۲۷

مهری	سال انجام	هدف	نتایج
هونگ و همکاران	۲۰۱۶	تأثیر کیفیت برنامه درسی و کیفیت خدمات آموزشی در مورد تجربیات دانشجویی	نتایج پژوهش نشان داد که تأثیر کیفیت برنامه درسی و کیفیت خدمات آموزشی ابتدا منجر به تغییر در کیفیت درک شده دانش آموزان می‌شود. این تغییر در کیفیت درک شده بیشتر مستقیماً بر وفاداری تأثیر می‌گذارد و به طور غیرمستقیم از طریق رضایت بر وفاداری تأثیر می‌گذارد.
دنوید اسپنر	۲۰۱۷	تحقیق برنامه درسی: آنچه می‌دانیم و کجا باید برویم	نتایج پژوهش نشان داد که در پژوهش‌های برنامه درسی، تنها بر مواد و محتوای رسمی کتاب‌ها تأکید شده و جهت اثربخشی بیشتر باید به برنامه درسی بالقوه و رهاشده توجه بیشتری گردد و اطلاعات در مورد یادگیری فراگیران افزایش یابد.
مارگارت کریستین	۲۰۱۷	اثربخشی برنامه درسی تاب آوری بزرگسالان در ارتقاء رفاه معلم	نتایج پژوهش نشان داد که متغیرهای جمعیت شناختی مانند سطح پایه تدریس شده یا تعداد سال‌ها تجربه تدریس ممکن است اثرات نامطلوبی را در سطح تاب آوری معلمان و کاهش رفاه آنان داشته باشد.
اسپینوزا و همکاران	۲۰۱۹	ارتقاء آموزش آینده معلمان	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فارغ التحصیلان از تمام جنبه‌های آموزش خود راضی بودند و اعتبار دانشگاه ارتباط مستقیمی با رضایت ندارد. در عوض، انتظارات و اشتغال زایی، تأثیر اعتبار را تعدیل می‌کند.

۳. روش تحقیق

این پژوهش با در نظر گرفتن توسعه دانش کاربردی در زمینه کیفیت برنامه درسی رشته علوم تربیتی از نوع کاربردی است، هدف تحقیق کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است که نتایج این نوع تحقیقات به اتخاذ تصمیم‌هایی مربوط به نظام آموزشی کمک میکند و از منظر روش تحقیق، توصیفی با رویکرد پیمایشی و تحلیل محتواست؛ زیرا در پژوهش‌های توصیفی هدف محقق شرح و بیان آنچه وجود دارد، است و محقق سعی میکند تا نتایج عینی از موقعیت به دست آورد که به آن توصیفی زمینه یاب نیز گفته میشود. روش تحقیق کمی است. در این تحقیق به منظور تعیین اثربخشی برنامه درسی، برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه لرستان، صرف نظر از بررسی تک تک عناصر برنامه درسی و به صورت کلی مورد نظر قرار می‌گیرد.

از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها تحقیق حاضر توصیفی، از نوع تحقیق ارزشیابی است. زیرا به دنبال قضاوت در مورد مطلوبیت یک پدیده یا برنامه‌های مورد نظر می‌باشد و در واقع به کاربرد یافته‌های خود توجه دارد (ظهوری، ۱۳۷۸).

جامعه آماری این تحقیق از دو زیر جامعه تشکیل شده است: ۱- فارغ التحصیلان رشته علوم تربیتی (گرایش آموزش و پرورش ابتدایی) دانشگاه فرهنگیان استان لرستان در سال ۱۳۹۶ در ۲- اساتید گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان که دارای مدرک دکتری در زمینه‌های مرتبط با موضوعات برنامه درسی رشته علوم تربیتی خواهند بود.

دانشگاه فرهنگیان لرستان، در شهرستان‌های خرم‌آباد، بروجرد و الیگودرز دارای ۴ مرکز تربیت معلم (۲ مرکز برای دختران و ۲ مرکز برای پسران) بوده که تعداد فارغ‌التحصیلان رشته علوم تربیتی در تمام مراکز، ۲۴۰ نفر می‌باشد. به علاوه مجموع مدرسان و اساتید دارای مدرک دکتری مرتبط با موضوعات علوم تربیتی این چهار مرکز، تعداد ۵۶ نفر بوده است (بعضی از ایشان در دو مرکز به صورت مشترک مشغول به تدریس و آموزش بوده‌اند).

برای تعیین حجم نمونه در این پژوهش از فرمول کوکران استفاده خواهد شد. فرمول کوکران یکی از روش‌های مهم و پرکاربرد برای محاسبه حجم نمونه آماری به شمار می‌رود و توسط ویلیام کوکران معرفی شد. با بکارگیری فرمول کوکران می‌توان به راحتی حجم نمونه را برآورد کرد. در این پژوهش از فرمول کوکران برای محاسبه حجم نمونه زمانی که جامعه محدود است، استفاده شده است. در این پژوهش، نمونه مناسب با استفاده از جدول کوکران، برای فارغ التحصیلان این رشته در سال مذکور، تعداد ۱۴۸ نفر و برای اساتید ۴۹ نفر خواهد بود.

روش نمونه‌گیری برای دو طبقه فارغ التحصیلان و اساتید از نوع انتخاب هدفمند خواهد بود. روش دسترسی به آن‌ها مراجعه به مراکز تربیت معلم دانشگاه فرهنگیان و مدارس محل خدمت فارغ التحصیلان است؛ همچنین به اساتید و دانش‌آموختگانی که دسترسی به آن‌ها به صورت مستقیم امکان‌پذیر نیست، از طریق مجازی ارتباط برقرار خواهد شد.

ابزار گردآوری داده‌ها وسیله‌ای است که به پژوهشگر کمک می‌کند تا داده‌های لازم را جمع‌آوری و ثبت نماید. در این تحقیق ابزار مورد استفاده یک پرسشنامه محقق ساخته صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان شامل ۳ بخش صلاحیت‌های شناختی، مهارتی و اخلاقی

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۲۹

است. این پرسشنامه شامل ۴۵ سوال بسته پاسخ براساس طیف لیکرت در ۵ سطح (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) طراحی شده است .

۴. یافته‌ها

یافته های پژوهش براساس سوالات پژوهش و در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه می شود:

شاخص های توصیفی (توزیع فراوانی و درصد) نمونه پژوهش

توزیع فراوانی و درصد مربوط به اساتید علوم تربیتی به تفکیک جنسیت

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد مربوط به اساتید به تفکیک جنسیت

کل	جنسیت		
	زن	مرد	
۵۰	۱۴	۳۶	فراوانی
۱۰۰٪	۲۸٪	۷۲٪	درصد

جدول شماره ۱ نشان می دهد که ۱۴ نفر یعنی ۲۸٪ از اساتید علوم تربیتی زن و ۳۶ نفر یعنی ۷۲٪ از آن ها مرد بودند.

توزیع فراوانی و درصد مربوط به فارغ التحصیلان علوم تربیتی به تفکیک جنسیت

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد مربوط به دانشجویان به تفکیک جنسیت

کل	جنسیت		
	زن	مرد	
۱۵۰	۱۲۳	۲۷	فراوانی
۱۰۰٪	۸۲٪	۱۸٪	درصد

۱.۴ بررسی سوالات پژوهش

۱.۱.۴ بررسی سوال شماره ۱ پژوهش

۱. از نظر اساتید و دانش آموختگان، وضعیت اثربخشی برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان بر صلاحیت های شناختی چگونه است؟

۱.۱.۱.۴ اساتید علوم تربیتی

به منظور بررسی سوال شماره ۱ پژوهش مبنی بر بررسی دیدگاه اساتید علوم تربیتی در مورد وضعیت اثربخشی برنامه درسی دوره کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پس از گردآوری داده های پژوهش، تحلیل انجام شده پیرامون این سوال در قالب شاخص های توصیفی (توزیع فراوانی مربوط به گویه ها، میانگین، انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد) و نتایج تحلیل های آمار استنباطی (تی تک نمونه ای) در جدول شماره ۳ ارائه گردیده است.

جدول ۳. شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به دیدگاه اساتید در خصوص وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی علوم تربیتی دوران کارشناسی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان

ردیف	سوال	تایید	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی رشته علوم تربیتی، تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از اهداف غایی تربیت شده است؟	فراوانی	۵۰	۳.۴	۱.۱۰۶	۱۵۶	۲۵۵۶	۴۹	.۰۱۴
۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از اصول کلی تعلیم و تربیت شده است؟	فراوانی	۵۰	۳.۴۲	۹۹۱	۱۴	۲۰۹۹	۴۹	.۰۰۴
		گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم		
۱		فراوانی	۹	۱۳	۲۱	۶	۶		
		درصد	۱۸	۲۶	۴۲	۹	۸		
۲		فراوانی	۹	۱۲	۲۰	۹	۰		
		درصد	۱۸	۲۴	۴۰	۱۸	۰		

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۳۱

ردیف	نقده	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته نسبت به مفاهیم علمی مربوط به رشته تخصصی شده است؟	۴	۸	۱۶	۵۲	۸	۵۰	۳	۹۸۹.	۱۳۹.	۰۰.	۴۹	۱.۰
۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از مهارت های تفکر (تفکر منطقی، تفکر مادی و تفکر خلاق) شده است؟	۸	۱۹	۳۶	۲۰	۱۴	۵۰	۲.۵۴	۱.۰۵	۱۴۹.	۳.۶۲	۴۹	۰.۰۱
۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از اهداف آموزشی کتب درسی دوره ابتدایی شده است؟	۸	۱۶	۳۲	۲۲	۱۲	۵۰	۲.۶۴	۱.۱۳	۱۶۱.	-۲.۲۳	۴۹	۰.۰۳
۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از شیوه های ارزشیابی مناسب با روش های یادگیری شده است؟	۹	۱۲	۲۶	۲۶	۱۲	۵۰	۲.۹۸	۱.۲۲	۱۷۲.	-۱.۱۶	۴۹	۰.۰۸
۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از ویژگی های کلی دانش آموزان شده است؟	۷	۱۴	۳۴	۳۲	۱۲	۵۰	۲.۸۴	۱.۱۳	۱۶۰.	-۱	۴۹	۰.۳۲
۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از شیوه های مختلف مدیریت کلاس درس شده است؟	۹	۱۲	۳۴	۱۸	۱۲	۵۰	۲.۹	۱.۳۴	۱۷۶.	-۵.۶۶	۴۹	۰.۵۷۴
۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از شیوه های فعال تدریس شده است؟	۱	۲	۳۲	۲۸	۱۲	۵۰	۲.۹۸	۱.۱۳	۱۶.	-۱.۲۵	۴۹	۰.۹

ردیف	سؤالات	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۱۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از مهارت های اجتماعی و گسترش آن ها در فرایند یادگیری شده است؟	۹	۱۰	۱۹	۱۳	۲	۵۰	۲۹	۱۰۵	۱۴۹	-۶۷	۴۹	۵
۱۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از محیط های اجتماعی مختلف مانند مدرسه، خانواده و موسسات اجتماعی و تاثیر آن ها بر تعلیم و تربیت شده است؟	۷	۱۰	۱۲	۱۴	۷	۵۰	۳۰۸	۱۳۷	۱۸	۴۴۴	۴۹	۶۵۹
۱۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از مسائل اجتماعی شده است؟	۸	۱۲	۱۴	۱۲	۴	۵۰	۲۸۴	۱۶۹	۱۶۹	-۹۴۲	۴۹	۳۵۱
۱۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از ویژگی های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و ... جامعه ملی شده است؟	۱۲	۱۵	۱۴	۵	۴	۵۰	۲۴۸	۱۱۹	۱۶۹	۲۸۳	۴۹	۰۰۷
۱۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از روش های تحقیق در رشته علمی مربوطه شده است؟	۷	۲۲	۱۰	۸	۲	۵۰	۲۵۶	۱۱	۱۵۶	۳۵۶	۴۹	۰۰۱
۸	وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان												
۴۹													
-۲۵۳													
۱۷۴													
۱۲۳۲													
۴۱													
۵۰													

بررسی نتایج ارائه شده در جدول شماره ۳ در خصوص دیدگاه اساتید علوم تربیتی در خصوص وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، حاکی از آن است که مقدار آماره بدست آمده ($t = -۲۵۳$) در سطح معناداری $P \geq ۰/۰۵$ به لحاظ آماری معنادار نبوده ($\text{sig} = ۸$) و از اینرو فرض صفر مبنی بر عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه تایید شده و فرض خلاف مبنی

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۳۳

بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه رد می‌گردد. نتایج بیانگر آن است که از دیدگاه اساتید علوم تربیتی، وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، در حد مطلوبی نمیباشد.

۲.۱.۱.۴ دانشجویان

به منظور بررسی سوال شماره ۱ پژوهش مبنی بر بررسی دیدگاه فارغ التحصیلان علوم تربیتی در مورد وضعیت صلاحیت های شناختی دوره کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پس از گردآوری داده های پژوهش، تحلیل انجام شده پیرامون این سوال در قالب شاخص های توصیفی (توزیع فراوانی مربوط به گویه ها، میانگین، انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد) و نتایج تحلیل های آمار استنباطی (تی تک نمونه ای) در جدول شماره ۴ ارائه گردیده است

جدول ۴. شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به دیدگاه دانشجویان در خصوص وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی علوم تربیتی دوران کارشناسی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان

ردیف	مؤلفه	فراوانی	گویه					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig
			خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی رشته علوم تربیتی، تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از اهداف غایی تربیت شده است؟	فراوانی	۱۵	۱۱	۷۴	۳۴	۱۶	۱۵۰	۳.۱۶	۱.۰۵	.۰۸۵	۱.۹۴	۱۴۹	.۰۵۴
		درصد	۱۰	۷.۳	۴۹.۳	۲۲.۷	۱۰.۷							
۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ التحصیلان این رشته از اصول کلی تعلیم و تربیت شده است؟	فراوانی	۱۱	۱۶	۵۴	۴۶	۱۴	۱۵۰	۳.۳۴	۱.۰۱	.۰۸۲	۲.۸۹	۱۴۹	.۰۰۴
		درصد	۷.۳	۱۰.۷	۳۶	۳۰.۷	۹.۳							
۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی	فراوانی	۱۴	۲۴	۶۱	۳۷	۱۴	۱۵۰	۳.۰۸	۱.۰۷	۰.۸۷	۰.۸۸	۱۴۹	۰.۳۲۵

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۴	فارغ‌التحصیلان این رشته نسبت به مفاهیم علمی مربوط به رشته تخصصی شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از مهارت های تفکر (تفکر منطقی، تفکر مادی و تفکر خلاق) شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از اهداف آموزشی کتب درسی دوره ابتدایی شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از شیوه های ارزشیابی مناسب با روش های یادگیری شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از شیوه های مختلف مدیریت کلاس درس شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از شیوه های فعال تدریس شده است؟	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی	۱۶	۳۰	۵۶	۲۴	۹	۱۵۰	۲۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۳۵

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig	
		گویه												
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد								
۱۱	فارغ‌التحصیلان این رشته از مهارت های اجتماعی و گسترش آن ها در فرایند یادگیری شده است؟	درصد	۱۰	۱۴	۴۲٫۷	۲۶	۷۳	۱۵۰	۳۰٫۶	۱۰٫۳	۰٫۸۴	۷۹٫	۱۴۹	۰٫۳۳۱
		فراوانی	۱۳	۲۴	۶۵	۳۶	۱۲							
۱۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از محیط های اجتماعی مختلف مانند مدرسه، خانواده و موسسات اجتماعی و تاثیر آن ها بر تعلیم و تربیت شده است؟	درصد	۸٫۷	۱۶	۴۳٫۳	۲۴	۸	۱۵۰	۲۹٫۲	۱۰٫۶	۰٫۸۶	-۸۴۵	۱۴۹	۰٫۳۹۹
		فراوانی	۱۸	۲۸	۵۹	۳۷	۸							
۱۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد منجر به آگاهی فارغ‌التحصیلان این رشته از مسائل اجتماعی شده است؟	درصد	۱۲	۱۸٫۷	۳۹٫۳	۲۴٫۷	۵٫۳	۱۵۰	۲۸٫۱	۱۰٫۷	۰٫۸۷	-۲۰۱۳	۱۴۹	۰٫۳۴۴
		فراوانی	۲۰	۳۳	۶۱	۲۷	۹							
۱۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم فارغ‌التحصیلان این رشته از روش های تحقیق در رشته علمی مربوطه شده است؟	درصد	۲۲	۲۱	۳۸٫۷	۲۴	۸٫۷	۱۵۰	۲۹٫۸	۱۱٫۴	۰٫۹۳	-۲۱۳	۱۴۹	۰٫۸۳۲
		فراوانی	۲۲	۲۱	۵۸	۳۶	۱۳							
وضعیت صلاحیت های شناختی از دیدگاه فارغ التحصیلان در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان														
								۱۵۰	۳۳٫۴۲	۱۱٫۳۴	۰٫۹۲۶	-۰٫۷۹	۱۴۹	۰٫۹۳۷

بررسی نتایج ارائه شده در جدول شماره ۴ در خصوص دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، حاکی از آن است که مقدار آماره بدست آمده ($t = -۰٫۷۹$) در سطح معناداری $P \geq ۰/۰۵$ به لحاظ آماری معنادار نبوده ($\text{sig} = ۰٫۹۳۷$) و از اینرو فرض صفر مبنی بر عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه تایید شده و فرض خلاف مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه رد میگردد. نتایج

بیانگر آن است که از دیدگاه فارغ التحصیلان این رشته، وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، در حد مطلوبی نمی باشد.

۲.۱.۴ بررسی سوال شماره ۲ پژوهش

۲. از نظر اساتید و دانش آموختگان وضعیت اثربخشی برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان بر صلاحیت های مهارتی چگونه است؟

۱.۲.۱.۴ اساتید علوم تربیتی

به منظور بررسی سوال شماره ۲ پژوهش مبنی بر بررسی دیدگاه اساتید علوم تربیتی در مورد وضعیت صلاحیت های مهارتی دوره کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پس از گردآوری داده های پژوهش، تحلیل انجام شده پیرامون این سوال در قالب شاخص های توصیفی (توزیع فراوانی مربوط به گویه ها، میانگین، انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد) و نتایج تحلیل های آمار استنباطی (تی تک نمونه ای) در جدول شماره ۵ ارائه گردیده است.

جدول ۵. شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به دیدگاه اساتید در خصوص وضعیت صلاحیت های مهارتی در برنامه درسی علوم تربیتی دوران کارشناسی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۱۵	محتوای ارائه شده دربرنامه درسی رشته علوم تربیتی، تا چه حد مهارت طراحی آموزشی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۴	۱۰	۸	۱۳	۵	۵۰	۲۷	۱۳۸	۱۹۶	-۱۵۲	۴۹	۰.۱۳۳
۱۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد تکنولوژی آموزشی در	۲۸	۲۰	۱۶	۲۶	۱۰	۵۰	۲۷	۱۳۸	۱۹۶	-۱۰۳	۴۹	۰.۱۶۸

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۳۷

ردیف	مؤلفه	شاخص		گویه					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig
		درصد	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۱۷	فرایند تدریس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۱۰	۲۰	۲۴	۲۶	۲۸	۲	۵۰	۲۶۸	۱۱۵	۱۶۲	-۱.۹۶	۴۹	۰.۵۵
	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت تبیین و تشریح اهداف برنامه درسی به منظور تحقق عملی آن را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۲۰	۲۴	۲۶	۲۸	۲	۵۰	۲۶۸	۱۱۵	۱۶۲	-۱.۹۶	۴۹	۰.۵۵	
		فراوانی	۱۰	۱۲	۱۳	۱۴	۱	۵۰	۲۶۸	۱۱۵	۱۶۲	-۱.۹۶	۴۹	۰.۵۵	
۱۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت فعال کردن دانش آموزان و مشارکت آنان در کلاس درس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۸	۲۴	۳۸	۲۰	۱۰	۵	۵۰	۳۰۱	۱۰۸	۱۵۳	۰	۴۹	۰.۵۵
	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت برقراری ارتباط موثر با شاگردان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۸	۲۴	۳۸	۲۰	۱۰	۵	۵۰	۳۰۱	۱۰۸	۱۵۳	۰	۴۹	۰.۵۵
		فراوانی	۲	۲۰	۹	۱۱	۱۰	۵	۵۰	۳۰۱	۱۰۸	۱۵۳	۰	۴۹	۰.۵۵
۱۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت برقراری ارتباط موثر با شاگردان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۶	۴۰	۱۲	۲۲	۲۰	۱۰	۵۰	۳۰۱	۱۲۹	۱۸۳	۵۴.۵	۴۹	۵۸.۸
	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد فنون و روش های مختلف تدریس متناسب با محتوای درس (نظیر حل مسئله، گفت و گو و ...) را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۶	۴۰	۱۲	۲۲	۲۰	۱۰	۵۰	۳۰۱	۱۲۹	۱۸۳	۵۴.۵	۴۹	۵۸.۸
		فراوانی	۴	۱۷	۹	۶	۱۴	۵۰	۳۰۱	۱۲۹	۱۸۳	۵۴.۵	۴۹	۵۸.۸	
۲۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد فنون و روش های مختلف تدریس متناسب با محتوای درس (نظیر حل مسئله، گفت و گو و ...) را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۸	۳۴	۱۸	۱۲	۲۸	۲۰	۵۰	۳۰۱	۱۳۸	۱۹۵	۹۲.۰	۴۹	۳۶.۱
	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت سخن ورزی و انتقال پیام به دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۸	۳۴	۱۸	۱۲	۲۸	۲۰	۵۰	۳۰۱	۱۳۸	۱۹۵	۹۲.۰	۴۹	۳۶.۱
		فراوانی	۲	۱۷	۱۲	۷	۱۱	۵۰	۳۰۱	۱۳۸	۱۹۵	۹۲.۰	۴۹	۳۶.۱	
۲۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت سخن ورزی و انتقال پیام به دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۶	۳۴	۲۴	۱۴	۲۲	۲۰	۵۰	۳۰۱	۱۳۷	۱۷۹	۶۶.۷	۴۹	۵۰.۸
	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت سخن ورزی و انتقال پیام به دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۶	۳۴	۲۴	۱۴	۲۲	۲۰	۵۰	۳۰۱	۱۳۷	۱۷۹	۶۶.۷	۴۹	۵۰.۸
		فراوانی	۲	۱۷	۱۲	۷	۱۱	۵۰	۳۰۱	۱۳۷	۱۷۹	۶۶.۷	۴۹	۵۰.۸	
۲۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت دادن تکلیف و رسیدگی به	فراوانی	۴	۱۸	۱۰	۱۱	۱۷	۱۷	۵۰	۲۹۸	۱۳۲	۱۷۲	-۱.۱۶	۴۹	۹۰.۸

ردیف	مؤلفه	شاخص		مقیاس					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		درصد	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۲۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت ایجاد شوق به یادگیری در دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۸	۳۶	۲۰	۲۲	۱۴	۷	۵۰	۲۸	۱۷۸	۴۰۸	۴۹	۴۹	۰
۲۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد روش های تجربی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۴	۴۰	۲۸	۲۰	۱۰	۴	۵۰	۲۸۸	۱۴۷	-۸۱۴	۴۹	۴۹	۰
۲۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت ارزشیابی فعالیت های دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۴	۴۲	۳۲	۳۲	۲۲	۱۰	۵۰	۲۹۲	۱۵۶	-۵۱۳	۴۹	۴۹	۰
۲۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت تشویق و ترغیب دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۰	۳۴	۲۰	۳۲	۲۲	۱۴	۵۰	۳۰۱۶	۱۴۹	۱۰۷	۴۹	۴۹	۰
۲۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت انجام پژوهش های الزم در فرایند تدریس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۶	۵۲	۱۰	۳۰	۱۵	۲	۵۰	۲۷	۱۴۶	۴۷۸	۴۹	۴۹	۰
۲۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت تحمل آراء مخالف و پذیرش آرای منطقی شاگردان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	درصد	۵	۲۰	۲۰	۴۰	۵	۱۰	۵۰	۳۰۱	۱۷۳	۱۷۳	۴۹	۴۹	۰

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد	t	df	sig	
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد								
۲۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت خودارزیابی را در فارغ‌التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	فراوانی	۱۲	۹	۱۴	۱۳	۵	۵۰	۲۸۶	۱۳۲	۱۸۷	-۰.۷۴۷	۴۹	.۴۵۹
		درصد	۲۴	۱۲	۲۸	۲۶	۱۰							
۳۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت استفاده از اصول حاکم بر یادگیری در تدریس را در فارغ‌التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	فراوانی	۰	۱۲	۱۸	۱۱	۱۸	۵۰	۳۲۸	۱۰۳	۱۴۵	۱.۹۲	۴۹	.۰۶۱
		درصد	۰	۲۶	۳۶	۲۲	۱۶							
۳۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت به کارگیری تجارب و یافته‌های علمی در فرایند تدریس را در فارغ‌التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	فراوانی	۲	۱۲	۱۸	۱۱	۵	۵۰	۳۰۴	۱۰۶	۱۵۱	۰.۲۶۵	۴۹	.۷۹
		درصد	۵	۲۶	۳۶	۲۲	۱۰							
وضعیت صلاحیت های مهارتی از دیدگاه اساتید در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان														
۵۰														
۵۰.۲۲														
۱۷.۶۳														
۲.۴۹														
۱.۶۹														
۴۹														
۰.۹۷														

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۴۱

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۲۰	در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟ محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد فنون و روش های مختلف تدریس متناسب با محتوای درس (نظیر حل مسئله، گفت وگو و ...) را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۴۰۷	۱۳۳	۳۹۷	۳۰	۱۵۳	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۹	۰۰۸۹	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت سخن ورزی و انتقال پیام به دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۸۷	۱۱۳	۳۹۷	۳۰۷	۱۲۷	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت دادن تکلیف و رسیدگی به تکالیف دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۸۷	۱۳	۱۴۷	۳۲۷	۲۴۷	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت ایجاد شوق به یادگیری در دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۴	۳۳	۱۴۷	۳۲۷	۲۴۷	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت کاربرد روش های تجربی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۴۰۷	۷	۳۴۷	۳۸۷	۲۲	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت ارزشیابی فعالیت های دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۹	۲۰	۱۳۳	۴۱۳	۳۱۳	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳
۲۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت تشویق و ترغیب دانش آموزان را	۸	۳۷	۴۲	۶۰	۱۳	۱۵۰	۳۰۳۷	۱۰۷	۰۰۸۷	۳۰۴	۱۴۹	۰۰۰۳

ردیف	مؤلفه	شاخص		گویه				تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.	
		درصد	فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد								خیلی زیاد
۲۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت انجام پژوهش های الزم در فرایند تدریس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۵۳	۱۵	۲۰	۳۰	۶۰	۳۷	۸	۱۵۰	۲۰۹۵	۱۰۰۳	۰۰۸۴	۱۴۹	۰۵۱۱	
۲۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت تحمل آراء مخالف و پذیرش آرای منطقی شاگردان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۰	۱۶	۲۰	۲۶	۴۰	۵۰	۹۰	۱۵۰	۳۰۰۶	۱۰۰۸	۰۰۸۱	۱۴۹	۰۳۵۳	
۲۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت خودارزیابی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۸	۱۲	۳۳	۳۵	۳۶	۴۰	۹	۱۵۰	۲۰۹۹	۱۰۰۳	۰۰۸۴	۱۴۹	۰۳۷۹	
۳۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت استفاده از اصول حاکم بر یادگیری در تدریس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۸۷	۱۳	۲۱	۳۲	۳۹	۴۰	۶	۱۵۰	۲۰۹۶	۰۹۹۵	۰۰۸۱	۱۴۹	۰۶۲۳	
۳۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد مهارت به کارگیری تجارب و یافته های علمی در فرایند تدریس را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۶۷	۱۰	۲۰	۳۱	۳۴	۴۳	۱۴	۱۵۰	۳۰۱۳	۱۰۰۵	۰۰۸۶	۱۴۹	۰۱۲۵	
وضعیت صلاحیت های مهارتی از دیدگاه فارغ التحیلان در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان															

بررسی نتایج ارائه شده در جدول شماره ۶ در خصوص دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص وضعیت صلاحیت های مهارتی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، حاکی از آن است که مقدار آماره بدست آمده ($t=2.069$) در سطح معناداری

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۴۳

به لحاظ آماری معنادار بوده ($\text{sig} = .08$) و از اینرو فرض صفر مبنی بر عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه رد شده و فرض خلاف مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه تایید میگردد. نتایج بیانگر آن است که از دیدگاه فارغ التحصیلان این رشته، وضعیت صلاحیت های مهارتی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، در حد مطلوبی می باشد.

۳.۱.۴ بررسی سوال شماره ۳ پژوهش

۳. از نظر اساتید و دانش آموختگان دانشگاه فرهنگیان استان لرستان، وضعیت اثربخشی برنامه درسی دوره کارشناسی علوم تربیتی این دانشگاه در ارتباط با شاخص صلاحیت های اخلاقی چگونه است؟

۱.۳.۱.۴ اساتید علوم تربیتی

به منظور بررسی سوال شماره ۳ پژوهش مبنی بر بررسی دیدگاه اساتید علوم تربیتی در مورد وضعیت صلاحیت های اخلاقی دوره کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پس از گردآوری داده های پژوهش، تحلیل انجام شده پیرامون این سوال در قالب شاخص های توصیفی (توزیع فراوانی مربوط به گویه ها، میانگین، انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد) و نتایج تحلیل های آمار استنباطی (تی تک نمونه ای) در جدول شماره ۷ ارائه گردیده است.

جدول ۷. شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به دیدگاه اساتید در خصوص وضعیت صلاحیت های اخلاقی در برنامه درسی علوم تربیتی دوران کارشناسی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان

ردیف	مؤلفه	نشاندهنده	گویه					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig
			کلی	کلی	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
۳۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه تعلق خاطر به علم	فراوانی	۱	۱۵	۱۷	۱۲	۴	۵۰	۳۰.۸	۹.۸۶	۱.۳۹	۵۳.۰	۴۹	۰.۵۶۹

ردیف	مؤلفه	شاخص					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig.
		گویه											
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
	و رشته مربوطه را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲	۳۰	۳۴	۲۶	۸	۵۰	۳۰	۱۱۴	۱۶۱	۱۲۳	۴۹	۰.۲۲۲
۳۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه توجه به تفاوت ها و مشکلات فردی دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲	۱۴	۲۸	۲۴	۱۶	۵۰	۳۰	۱۱۴	۱۶۱	۱۲۳	۴۹	۰.۲۲۲
۳۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه همکاری با دیگران را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲	۱۱	۲۲	۲۰	۱۴	۵۰	۳۰	۱۱۴	۱۵۶	۸۹۴	۴۹	۰.۳۷۵
۳۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه ایجاد مشارکت و رقابت سالم در کلاس و فعالیت های گروهی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۵	۱۲	۳۲	۲۲	۱۲	۵۰	۳۰	۱۱۶	۱۶۵	۱۲۱	۴۹	۰.۹۰۴
۳۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه واداشتن دانش آموزان به یافتن راه حل های تازه و ابتکاری را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۵	۱۲	۳۴	۲۰	۴	۵۰	۲۹۲	۱۰۸	۱۵۳	-۵۲۱	۴۹	۰.۶۰۴
۳۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه توجه به نظرات، پیشنهادات و سوالات طرح شده از سوی دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲	۸	۱۶	۱۶	۲۲	۵۰	۳۳۶	۱۱۲۰	۱۵۸	۲۳۷	۴۹	۰.۲۸
۳۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه برقراری ارتباط با دانش آموزان و والدین را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۱	۱۴	۷	۹	۹	۵۰	۲۸۲	۱۴۳	۲۰۳	۱۵۷	۴۹	۰.۱۲۲
۳۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه تبادل نظر با سایر	۵	۱۹	۶	۹	۱۱	۵۰	۳۰۴	۱۳۶	۱۹۳	۲۰۷	۴۹	۰.۸۳۷

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۴۵

ردیف	مؤلفه	گویه					تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	sig
		خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد							
	معلمان و مسئولین مدرسه را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۰	۳۸	۱۲	۱۸	۲۲							
۴۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه شرکت فعالانه در گروه های آموزشی و شوراهای مختلف مدرسه را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱	۲۱	۱۲	۱۴	۳	۵۰	۲۹۲	۱۰۰۶	۱۴۲	-۵۶۲	۴۹	۵۷۷
		۲	۲۲	۳۴	۲۶	۹							
۴۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه احساس مسئولیت در کار را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۸	۱۲	۹	۱۰	۱۱	۵۰	۳۰۸	۱۴۱	۱۹۹	۴۰۱	۴۹	۶۹
		۱۶	۲۴	۱۸	۲۰	۲۲							
۴۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه علاقه مندی به خودسنجی و ارزشیابی از کار خود را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱	۱۵	۱۴	۱۱	۹	۵۰	۳۲۴	۱۱۳	۱۶	۱۴۹	۴۹	۱۴۱
		۲	۲۰	۲۸	۲۲	۱۸							
۴۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه نوآوری و خلاقیت را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۹	۱۰	۱۷	۱۲	۵	۵۰	۳	۱۶۱	۱۶۴	۰۰	۴۹	۱
		۱۲	۲۰	۳۴	۳۴	۱۰							
۴۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه بازاندهی و بازاریابی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۷	۲۰	۷	۱۲	۴	۵۰	۲۷۲	۱۲۱	۱۷۱	۴۱۹	۴۹	۰۰
		۱۴	۴۰	۱۴	۳۴	۸							
۴۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه انصاف در برخورد با دانش آموزان و سایرین را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۹	۱۲	۱۱	۱۴	۷	۵۰	۳۰۸	۱۲۵۱۷۸	۴۴۹	۴۴۹	۴۹	۶۵۵
		۱۲	۲۴	۲۲	۲۸	۱۴							
	وضعیت صلاحیت های اخلاقی از دیدگاه اساتید در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان												
							۵۰	۴۲۶۲	۱۳۰۵	۱۹۲۵	۱۶۰	۴۹	۱۱۵

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۴۷

ردیف	مؤلفه	گونه					شاخص
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	
۳۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه توجه به تفاوت ها و مشکلات فردی دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۶	۴۳	۵۵	۲۴	۱۲	فراوانی درصد
۳۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه همکاری با دیگران را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲۲	۴۸	۴۷	۲۴	۹	فراوانی درصد
۳۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه ایجاد مشارکت و رقابت سالم در کلاس و فعالیت های گروهی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۹	۴۳	۵۸	۱۷	۱۳	فراوانی درصد
۳۶	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه واداشتن دانش آموزان به یافتن راه حل های تازه و ابتکاری را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۱	۴۸	۶۰	۲۰	۱۱	فراوانی درصد
۳۷	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه توجه به نظرات، پیشنهادات و سوالات طرح شده از سوی دانش آموزان را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۱	۴۷	۵۰	۳۱	۱۱	فراوانی درصد
۳۸	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه برقراری ارتباط با دانش آموزان و والدین را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۹	۴۸	۶۴	۲۷	۱۳	فراوانی درصد
۳۹	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه تبادل نظر با سایر معلمان و مسئولین مدرسه را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲۱	۳۹	۵۳	۲۴	۱۳	فراوانی درصد
		۱۴	۲۶	۳۵.۳	۱۶	۸.۷	
		۱۵۰	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	
	تعداد	۱۵۰	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	۳۰۳	
	میانگین	۳.۱۸	۳.۱۸	۳.۱۸	۳.۱۸	۳.۱۸	
	انحراف استاندارد	۱.۰۸	۱.۰۸	۱.۰۸	۱.۰۸	۱.۰۸	
	خطای انحراف استاندارد	۰.۸۸	۰.۸۸	۰.۸۸	۰.۸۸	۰.۸۸	
	t	۲.۰۳	۲.۰۳	۲.۰۳	۲.۰۳	۲.۰۳	
	df	۱۴۹	۱۴۹	۱۴۹	۱۴۹	۱۴۹	
	sig.	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	۰.۰۴۳	

ردیف	مؤلفه	گروه					شاخص	فراوانی	درصد
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم			
۴۰	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه شرکت فعالانه در گروه های آموزشی و شوراهای مختلف مدرسه را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۴	۴۶	۴۹	۳۷	۱۴	فراوانی	۹۳	۱۴۹
۴۱	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه احساس مسئولیت در کار را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۲۸	۴۷	۴۹	۱۷	۹	فراوانی	۱۴۹	۵۰۳
۴۲	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه علاقه مندی به خودسنجی و ارزشیابی از کار خود را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۱	۵۰	۵۲	۳۱	۶	فراوانی	۱۴۹	۲۰۴۱
۴۳	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه نوآوری و خلاقیت را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۴	۳۷	۵۶	۳۰	۱۳	فراوانی	۱۴۹	۶۷۹
۴۴	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه بازاندیشی و بازآفرینی را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۹	۴۵	۵۱	۳۰	۱۵	فراوانی	۱۴۹	۲۲
۴۵	محتوای ارائه شده در برنامه درسی علوم تربیتی تا چه حد روحیه انصاف در برخورد با دانش آموزان و سایرین را در فارغ التحصیلان این رشته پرورش داده است؟	۱۵	۵۵	۶۱	۱۱	۸	فراوانی	۱۴۹	۴۰۶
۴۶	وضعیت صلاحیت های اخلاقی از دیدگاه فارغ التحصیلان در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان لرستان	۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۴۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۴۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۴۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۱		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۲		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۳		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۴		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۵		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۶		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۵۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۱		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۲		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۳		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۴		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۵		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۶		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۶۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۱		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۲		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۳		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۴		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۵		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۶		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۷۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۱		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۲		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۳		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۴		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۵		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۶		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۸۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۱		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۲		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۳		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۴		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۵		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۶		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۷		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۸		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۹۹		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳
۱۰۰		۱۰	۳۶	۴۰	۷	۵	درصد	۱۴۹	۱۷۳

بررسی نتایج ارائه شده در جدول شماره ۸ در خصوص دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص وضعیت صلاحیت های اخلاقی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، حاکی از آن است که مقدار آماره بدست آمده ($t = ۰.۷۷۳$) در سطح معناداری $P \geq ۰/۰۵$ به لحاظ آماری معنادار نبوده ($\text{sig} = ۰.۴۴۱$) و از اینرو فرض صفر مبنی بر عدم وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه تایید شده و فرض خلاف مبنی بر وجود تفاوت معنادار بین میانگین نمونه با میانگین فرضی جامعه رد میگردد. نتایج بیانگر آن است که از دیدگاه فارغ التحصیلان این رشته، وضعیت صلاحیت های اخلاقی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی، در حد مطلوبی نمی باشد.

۵. بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف «بررسی اثربخشی برنامه درسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان بر اساس الگوی اثربخشی کرک پاتریک» انجام شد. تحقیق حاضر از نظر روش تحقیق کمی، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا، توصیفی با رویکرد پیمایشی و تحلیل محتواست. شرکت کنندگان در این پژوهش، اساتید علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان لرستان (دارای مدرک دکتری مرتبط با حوزه علوم تربیتی) و دانش آموختگان رشته علوم تربیتی سال ۱۳۹۶ در چهار مرکز خرم آباد، بروجرد و الیگودرز بودند. جامعه آماری اساتید را ۵۶ نفر و دانش آموختگان این دانشگاه در چهار مرکز ۲۴۰ نفر تشکیل دادند که برای نمونه گیری از بین این دو طبقه با استفاده از فرمول کوکران، استفاده شد. نمونه به دست آمده برای اساتید تعداد ۴۹ نفر و برای فارغ التحصیلان ۱۴۸ نفر به دست آمد که برای اعتبار بیشتر نتایج، حجم نمونه اساتید به ۵۰ نفر و فارغ التحصیلان به ۱۵۰ نفر افزایش یافت. روش نمونه گیری در هر دو طیف نمونه، به روش نمونه گیری تصادفی ساده انجام شد. جهت جمع آوری اطلاعات لازم در تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته اثربخشی برنامه درسی بر صلاحیت های حرفه ای (شناختی، مهارتی و اخلاقی) شامل ۴۵ سوال بسته پاسخ بر اساس مقیاس ۵ گزینه ای لیکرت استفاده شد. در تحلیل داده های تحقیق از دو روش آماری توصیفی (میانگین، جدول، توزیع فراوانی درصد) و آمار استنباطی (T تک نمونه ای) استفاده شده است.

دانشگاه فرهنگیان به لحاظ نقش و رسالت مهم خود برای تربیت و تعلیم معلمان که پرورش دانش آموزان (به ویژه در دوران حساس کنونی) را در اختیار دارد، نسبت به سایر

نهادهای و دانشگاه‌ها از اهمیت مضاعفی برخوردار است. بار سنگین چنین تعلیم و تربیتی در هر رشته، به وسیله محتوای برنامه درسی ارائه شده می‌باشد. بنابراین چنانچه محتوای برنامه درسی از غنای کافی نسبت به جوانب مختلف رشته مورد نظر، برخوردار نباشد، لطمه و آسیب آن در سطوح کلان، متوجه نظام آموزشی کشور خواهد شد.

رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان که در گذشته با نام رشته آموزش ابتدایی از آن یاد شده است، یکی از رشته‌های برجسته در دانشگاه فرهنگیان استان لرستان است که به منظور تربیت نیروی انسانی مورد نیاز در مقطع ابتدایی، طراحی شده است. بر اساس مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، ایجاد تحول و نوآوری در نظام تربیت معلم کشور و تغییر، اصلاح و ارتقاء روش‌ها و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی تربیت معلم، بر اساس مبانی اسلامی و آخرین تحولات علمی و بهره‌مندی از فناوریهای نوین جهت تحقق اهداف تعلیم و تربیت اسلامی، از اهداف اصلی دانشگاه فرهنگیان به شمار می‌رود.

در سند تحول بنیادین نظام آموزش پرورش، مسئولیت بازمهندسی سیاستها و بازتنظیم اصول حاکم بر برنامه درسی تربیت معلم کشور با تأکید بر کارورزی و انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی با مقتضیات الگوی برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت و طراحی سیاستهای مناسب برای ارتقاء شیوه‌های جذب، تربیت و نگهداشت معلمان در آموزش پرورش، به دانشگاه فرهنگیان واگذار شده است. گودلد نیز برنامه تربیت معلم را برنامه‌ای منتخب، منسجم و قابل ارزیابی تعریف می‌کند که دانشجوی معلمان را برای تدریس در کلاس درس آماده میکند. از نظر او برنامه درسی تربیت معلم باید شامل آموزش علوم مختلف با توجه به کاربردهای عملی در محیط و به شکل تلفیقی صورت گیرد و صرفاً توسط اساتید به شکل موضوعات جدا و آکادمیک تدریس نشود.

معلمان فارغ التحصیل از دانشگاه فرهنگیان، برای ارائه مطلوب حرفه خود، نیازمند بکارگیری مجموعه صلاحیت‌های حرفه‌ای در خصوص شغل خود می‌باشند. صلاحیت حرفه‌ای را می‌توان در سه حیطه شناختی، عاطفی و مهارتی طبقه‌بندی نمود. منظور از صلاحیت‌های شناختی مجموعه آگاهی‌ها و مهارت‌های ذهنی است که معلم را در شناخت و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با تعلیم و تربیت توانا می‌سازد. صلاحیت‌های عاطفی، مجموعه گرایش‌ها و علائق معلم نسبت به مسائل و موضوعات

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۵۱

مرتبط با تعلیم و تربیت است و صلاحیت های مهارتی به توانایی های عملی معلم در فرایند یادگیری مرتبط می شود.

پژوهش های متعددی در زمینه بررسی جوانب مختلف برنامه درسی رشته های متعدد دانشگاه ها (و به ویژه دانشگاه فرهنگیان) انجام گردیده که دارای نتایج مفیدی در راستای رشد و ارتقای مهارت ها و شایستگی های دانشجویان و تسهیل امور و وظایف ضمن اشتغال به کار دانش آموختگان آن ها می باشد. مع هذا، ناخشنودی دانشجویان و دانش آموختگان دانشگاه فرهنگیان از ناکافی بودن محتوای برنامه های درسی ارائه شده و عدم ایجاد آمادگی الزم در آنان برای مواجهه با تجربیات و چالش های ضمن کاربرد اکثر قریب به اتفاق نتایج پژوهش ها به وضوح به چشم می خورد؛ قطعاً کم توجهی به موضوعاتی چنین و سهل انگاری در انجام تحقیقات مربوط به آن، به تدریج موجب افول برنامه درسی رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان می گردد و رفته رفته از کارایی و اثربخشی آن در محیط واقعی کار معلمان کاسته می شود؛ پیامدهای نامناسب این اتفاق، همانا موجب ایجاد ضربه های جبران ناپذیری بر بدنه وزارت آموزش و پرورش و به تبع آن بر کل جامعه خواهد شد.

در پژوهشی که انجام شد، دیدگاه اساتید و فارغ التحصیلان رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان در رابطه با تاثیر برنامه درسی بر صلاحیت های حرفه ای استان لرستان بررسی گردید و چنین حاصل آمد که اساتید وضعیت اثربخشی محتوای برنامه درسی علوم تربیتی را بر سه مولفه صلاحیت حرفه ای یعنی صلاحیت های شناختی، مهارتی و اخلاقی به صورت نامطلوب ارزیابی کردند؛ همچنین دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص اثربخشی برنامه درسی بر صلاحیت های شناختی و اخلاقی نامطلوب اما بر صلاحیت های مهارتی مطلوب ارزیابی شد.

بررسی سوال اول تحقیق: نتایج ارائه شده در بعد بررسی صلاحیت های شناختی فارغ التحصیلان دانشگاه فرهنگیان استان لرستان، گویای آن است که از نظر اساتید و هم چنین فارغ التحصیلان علوم تربیتی این دانشگاه، وضعیت صلاحیت های شناختی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی در حد مطلوبی نمی باشد. یافته ی حاضر با نتایج دانش پژوه (۱۳۸۳)، شعبانی (۱۳۸۳)، دانش پژوه و فرزاد (۱۳۸۵)، ملایی نژاد (۱۳۸۵)، حسین پور (۱۳۸۶)، سربازشندی (۱۳۹۰)، حدادی هرنیدی (۱۳۹۱)، شیر و همکاران (۱۳۹۴)، رستمی (۱۳۹۸)، ارجمند (۱۳۹۸) و ملکی پور (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج بررسی جدول شماره ۳ در مورد دیدگاه اساتید در خصوص تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی در ارتباط با صلاحیت های شناختی فارغ التحصیلان این رشته، در تمام موارد (به جز مورد آگاهی از: اصول کلی تعلیم و تربیت، مهارت های تفکر (تفکر منطقی، تفکر مادی و تفکر خلاق)، ویژگی های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و ... جامعه ملی و نیز آگاهی از روش های تحقیق در رشته علمی) به صورت نامطلوب ارزیابی شد.

همچنین با توجه به نتایج بررسی جدول شماره ۴ در مورد دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی در ارتباط با صلاحیت های شناختی، این گروه تاثیر برنامه درسی رشته مورد نظر را بر تمامی موارد (به جز موارد آگاهی از: اصول کلی تعلیم و تربیت، شیوه های ارزشیابی مناسب با روش های یادگیری، ویژگی های کلی دانش‌آموزان و شیوه های فعال تدریس) به صورت نامطلوب ارزیابی کرده اند.

در تبیین یافته های به دست آمده از این سوال می توان نتیجه گرفت که برنامه درسی رشته علوم تربیتی جهت تحقق مطلوب صلاحیت های شناختی در فارغ التحصیلان، می بایست محتوا و سرفصل هایی مرتبط با موضوعاتی چون مفاهیم علمی مربوط به رشته تخصصی، اهداف آموزشی کتب درسی دوره ابتدایی، شیوه های مختلف مدیریت کلاس، مهارت های اجتماعی، محیط ها و مسائل اجتماعی را در خود جای دهد. معلمان باید محتوای موضوعات و برنامه درسی خود را بدانند، با مفاهیم اساسی، ساختار و فرایندهای پژوهش مرتبط با برنامه هایی که آموزش می دهند، آشنا باشند و از این دانش برای معنی‌دار کردن محتوا برای دانش آموزان استفاده کنند.

بررسی سوال دوم تحقیق: نتایج ارائه شده در مورد بررسی صلاحیت های مهارتی فارغ التحصیلان دانشگاه فرهنگیان استان لرستان، بیانگر آن است که از نظر اساتید علوم تربیتی، وضعیت صلاحیت های مهارتی برنامه درسی علوم تربیتی دوره کارشناسی در حد مطلوبی نمی باشد در صورتی که وضعیت صلاحیت های مهارتی برنامه درسی علوم تربیتی دوره کارشناسی در حد مطلوب قرار دارد. نتایج حاضر با یافته های یزدانی (۱۳۸۸)، سعیدنیا (۱۳۸۹)، قهرمانلو (۱۳۹۲)، مقدم (۱۳۹۲) قادری و همکاران (۱۳۹۳)، دانش پژوه (۱۳۸۳)، شعبانی (۱۳۸۳)، دانش پژوه و فرزاد (۱۳۸۵)، ملایی نژاد (۱۳۸۵)، حسین پور (۱۳۸۶)، سربازشندی (۱۳۹۰)، حدادی هرنندی (۱۳۹۱)، شیرینی و همکاران (۱۳۹۴)، رستمی (۱۳۹۸)، ارجمند (۱۳۹۸) و ملکی پور (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۵۳

با توجه به بررسی جدول شماره ۵ و نتایج به دست آمده از تحلیل آن، دیدگاه اساتید در مورد تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی بر صلاحیت های مهارتی، در تمام مولفه های ارائه شده (جز در مورد مهارت ایجاد شوق به یادگیری در دانش آموزان و انجام پژوهش های لازم در فرایند تدریس)، نامطلوب ارزیابی شد.

در صورتی که با توجه به نتایج جدول شماره ۶ که بیانگر دیدگاه فارغ التحصیلان در مورد تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی بر صلاحیت های مهارتی بود، این گروه وضعیت صلاحیت های مهارتی را (جز در موارد کمی مانند مهارت: طراحی آموزشی، کاربرد تکنولوژی و به کارگیری تجارب و یافته های علمی) به صورت مطلوب ارزیابی کردند.

در تبیین نتایج به دست آمده از سوال ۲ پژوهش می توان چنین گفت که گرچه وضعیت کلی تاثیر برنامه درسی رشته علوم تربیتی بر صلاحیت های مهارتی، مطلوب ارزیابی شده است اما در بعضی از مولفه ها (مشترک با نظر اساتید) دارای ضعف و عدم مطلوبیت است. برای نمونه یکی از بسترهایی که از نظر هر دو گروه (اساتید و فارغ التحصیلان) نیازمند توجه بیشتر است، کاربرد تکنولوژی آموزشی در فرایند تدریس است. جایگاه این امر با توجه به ضرورت همگامی با پیشرفت عصر اطلاعات و ارتباطات و نیز عملکرد معلمان در دوران همه گیری کرونا، در محتوای برنامه درسی رشته علوم نیازمند بازنگری است. آموزگاران ملزم به در اختیار داشتن مجموعه ای از راهبردهای تدریس اثربخش هستند تا برنامه های تدریس را به خوبی به اجرا بگذارند. آنان باید به طور منظم همه ابعاد شیوه عمل تدریس خود را ارزشیابی کنند تا اطمینان حاصل کنند که نیازهای یادگیری دانش آموزان خود را تامین کرده اند. دانش آموزانشان را بر اساس اطلاعات، ارزیابی کنند تا موانع یادگیری را تشخیص دهند و آن ها را برای بهبود عملکرد خودشان به چالش بکشند.

بررسی سوال سوم تحقیق: نتایج ارائه شده در مورد بررسی صلاحیت های اخلاقی فارغ التحصیلان دانشگاه فرهنگیان استان لرستان، حاکی از آن است که از نظر اساتید و هم چنین فارغ التحصیلان رشته علوم تربیتی دوره کارشناسی این دانشگاه، وضعیت صلاحیت های اخلاقی در حد مطلوبی نمی باشد. یافته های حاضر با نتایج دانش پژوه (۱۳۸۳)، شعبانی (۱۳۸۳)، دانش پژوه و فرزاد (۱۳۸۵)، ملایی نژاد (۱۳۸۵)، حسین پور (۱۳۸۶)، سربازشندی (۱۳۹۰)، حدادی هرنیدی (۱۳۹۱)، شیرینی و همکاران (۱۳۹۴)، رستمی (۱۳۹۸)، ارجمند (۱۳۹۸) و ملکی پور (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج موجود در جدول شماره ۷ که مربوط به دیدگاه اساتید در مورد تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی بر صلاحیت های اخلاقی فارغ التحصیلان بود، چنین حاصل می شود که اساتید در خصوص تمام مولفه ها (به جز مورد روحیه بانندیشی و بازآفرینی)، این تاثیر را به صورت نامطلوب ارزیابی کرده اند.

همینطور نتایج جدول شماره ۸ در مورد دیدگاه فارغ التحصیلان در خصوص تاثیر برنامه درسی علوم تربیتی بر صلاحیت های اخلاقی، نشان داد که این گروه نیز در تمامی موارد (جز در موارد ایجاد روحیه همکاری با دیگران، مشارکت و رقابت سالم، احساس مسئولیت در کار و انصاف در برخورد با دانش آموزان)، تاثیر مورد نظر را نامطلوب ارزیابی کرده اند.

در تبیین یافته های حاصل از این سوال و نیز تجربه زیسته اینجانب می توان گفت که با توجه به نگاه و حساسیت ویژه دانشگاه فرهنگیان بر بُعد صلاحیت های اخلاقی فارغ التحصیلان، محتوای این رشته می تواند در موضوعاتی مانند ایجاد: تعلق خاطر به علم و رشته مربوطه، توجه به تفاوت ها و مشکلات فردی دانش آموزان، برقراری ارتباط با دانش آموزان و والدین آن ها، تبادل نظر با سایر معلمان و مسئولین مدرسه، نوآوری و خلاقیت و علاقه مندی به خود ارزیابی، محتواهای بیشتر و مفیدتری را بگنجاند. همه این شایستگی ها، دانش معلم و راهی که در آن از این دانش بهره می گیرد، تحت تاثیر قرار می دهد. به نظر می رسد خود معلمان هم بر این باورند که اثربخشی آن ها نمی تواند صرفا از طریق کسب دانش و مهارت ها تامین شود، بلکه به شخصیت آن ها هم بستگی دارد.

کتابنامه

- ارجمند، اکرم. (۱۳۹۸). رابطه بین برنامه درسی (رشته علوم تربیتی) و بازار کار از دیدگاه اساتید و دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، گروه علوم تربیتی.
- امینی، محمد؛ رحیمی، حمید و خدابخشی، حمیدرضا. (۱۳۹۷). ارزیابی مقایسه ای کیفیت عناصر برنامه درسی در رشته علوم تربیتی، دانشگاه کاشان، گروه علوم تربیتی، مجله راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی، دوره پنجم شماره دوم.
- ترک زاده، جعفر؛ مرزوقی، رحمت اله؛ محمدی، مهدی؛ سلیمی، قاسم و کشاورزی، فهیمه. (۱۳۹۵). تدوین چارچوب ارزشیابی اثربخشی برنامه های درسی آموزش عالی بر اساس رویکرد راهبردی، مجله علمی پژوهشی «پژوهشهای برنامه ی درسی» انجمن مطالعات برنامه ی درسی ایران، دوره ی ششم، شماره ی دوم، صفحه ۴۱-۶۴.

بررسی اثربخشی برنامه درسی رشته علوم تربیتی ... (مریم صحرایی و دیگران) ۳۵۵

خدیدی، اسداله؛ سیدکلان، سیدمحمد؛ حسن پور، توفیق؛ احمدی، حسن و تره باری، حافظ. (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر بر کیفیت آموزش و تدریس در دانشگاه فرهنگیان، نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال یازدهم - شماره ۴۲، ص. ص. ۱۸۵-۱.

دهقان، منصور؛ قادری، محمد ابراهیم و ساکی، رضا. (۱۳۹۹). بررسی و مقایسه رضایتمندی تحثیلی نومعلمان دانش آموخته کارشناسی پیوسته و مهارت آموز از کیفیت آموزشی دانشگاه فرهنگیان، فصلنامه پژوهش در تربیت معلم، دوره سوم، شماره ۲، صفحه ۸۶-۶۹.

رستمی، لیلا. (۱۳۹۷). ارزیابی برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته ی علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه اساتید و دانشجویان به منظور ارائه یک الگوی پیشنهادی مطلوب، پایان نامه کارشناسی ارشد، پردیس فاطمه الزهرا اصفهان..

سرباز شندی، سکینه. (۱۳۹۰). بررسی میزان انطباق برنامه دری رشته علوم تربیتی با نیاز بازار کار، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، رشته علوم تربیتی، گرایش برنامه ریزی درسی.

سعیدنیا، وحیده. (۱۳۸۹). ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی دانشگاه آزاد براساس نظر اساتید و دانشجویان و با توجه به عناصر ۹ گانه کلاین، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز، گروه علوم تربیتی، گرایش برنامه ریزی درسی.

شریفی، رسول. (۱۳۹۷). مقایسه تطبیقی برنامه های درسی تربیت معلم قدیم با دانشگاه فرهنگیان، مجله رشد، دوره سی وسوم، شماره ۱.

فارسی، فاطمه؛ کاظمی، شبنم و خروشی، پوران. (۱۳۹۸). بررسی میزان همخوانی و هماهنگی سه برنامه درسی قصد شده، اجرا شده وکسب شده دانشگاه فرهنگیان در ایجاد شایستگی های مورد انتظار معلمان) مطالعه موردی: بررسی دیدگاه اولین دانش آموختگان رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان اصفهان، مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، سال دوم، شماره ۶۱.

مقدم، فاطمه؛ پارسا، عبدالله و مهرعلیزاده، یداله. (۱۳۹۹). تأثیر برنامه های درسی کارشناسی ارشد رشته های علوم تربیتی بر رشد مهارت های شغلی، انتظارات شغلی و شانس اشتغال دانش آموختگان این رشته ها، دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی سال ۱۱، شماره ۲۱، ۲۰۱-۲.

میرکمالی، سیدمحمد؛ پورکریمی، جواد؛ فراستخواه، مقصود و نامداری، مهدی. (۱۳۹۶). طراحی الگوی تضمین کیفیت برنامه ریزی آموزشی دانشجو معلمان در دانشگاه فرهنگیان، دو فصلنامه مطالعات برنامه ریزی آموزشی، دوره ششم، شماره دوازدهم.

میرکمالی، محمد؛ نارنجی، فاطمه و اسدی، سمیه. (۱۳۹۸). ارزیابی وضعیت صلاحیت های حرفه ای معلمان «از دیدگاه مدیران» ابتدایی استان مرکزی، فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت مدرسه، دوره هفتم، شماره سوم، صفحه ۸۶-۶۹.

نیکخواه، محمد و لیاقتدار، محمد جواد (۱۳۹۷). بررسی کیفیت اجرای برنامه درسی جدید آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان؛ مطالعه موردی: استان چهارمحال و بختیاری، دوفصلنامه پژوهش در تربیت معلم سال اول، شماره سوم.

- Ashofteh, H & Orangian, E .(2021). Evaluating the effectiveness and calculating the rate of return on investment of training courses using Kirk Patrick and Phillips models, *Journal of Management and educational perspective*.
- Beatrice, M. (2020). Revisiting education reform in Kenya: A case of Competency Based Curriculum, *journal homepage: www.elsevier.com/locate/ssaho*.
- Furtak ,E.(2018). Teaching and Teacher Education, *journal homepage: www.elsevier.com/locate/tate*.
- Jingxian Zhang a , Junqi Wang b , Sophia D. Min c , Kenny K. Chen d , Haiyan H. (2016). Influence of curriculum quality and educational service quality on student experiences: A case study in sport management programs.
- Labbaf, A. Moinzadeh, A & Dabaghi, A. (2019). Professional Identity and Teaching Quality: The case of Iranian EFL teachers, *Journal of English language Teaching and Learning University of Tabriz Volume 11, Issue 24*.
- Margaret Christian, E.(2017). The Effectiveness of the ACHIEVER Adult Resilience Curriculum in Promoting Teacher Wellbeing, A Dissertation SUBMITTED TO THE FACULTY OF UNIVERSITY OF MINNESOTA.
- Malekipou, A .(2020). Effectiveness of E-Curriculum in Social Networks during the COVID-19 Pandemic: Parents', Teachers' and Students' Perspectives, *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*.
- Michos, K. Cantieni, A & Schmid, R. (2022). Examining the relationship between internship experiences, teaching enthusiasm, and teacher self-efficacy when using a mobile portfolio app, *journal homepage: www.elsevier.com/locate/tate*.
- Olokundun, M. Iyiola, O. Ibidunni, S. Ogbari, M. Falola, H .(2018). Data article on the effectiveness of entrepreneurship curriculum contents on entrepreneurial interest and knowledge of Nigerian university students, *journal homepage: www.elsevier.com/locate/dib*.
- Paul ,T. von ,H & Bellows, L. (2018). How much does teacher quality vary across teacher preparation programs? Reanalyses from six states, *journal homepage: www.elsevier.com/locate/econedurev*.
- Peeraer ,G. De Winter, B.Y. Muijtjens. A.M.M, Remmen, L. t & Scherpbier ,A.J.J.A.(2009). Evaluating the effectiveness of curriculum change. Is there a difference between graduating student outcomes from two different curricula?, *Medical Teacher*, 31:3, e64- e68.
- Subramaniam, K. Dewan, H & kumar, R. (2005). Professionalization of teacher education in India :A critique of Teacher Education Curriculum reforms and its effectiveness, *Department of Teacher Education and Extension*.
- Wetere Egunza, P.(2014). A Discussion on Teacher Effectiveness in Curriculum in Kenya with Focus on Makadara Division, *Journal of Educational and Social Research MCSER Publishing, Rome-Italy*.